

MESERIAȘUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADOK LAPJA — ERDÉLYI IPAR

Erdély és Bánság kis- és középiparosainak hetilapja. — Az Ipartestületek Szövetsége, az aradi Iparos Önkön, az Ipari Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek Szövetsége hivatalos lapja. Egyesülve a temesvári „Az Iparos”-sal és a „Fodrász Újság”-gal.

„Tiszteld a tisztet
ipari!”

Ing. C. R. Mircea senatorul industriașilor cătră marii și micii industriași, cari l'au ales a patra oară în Senat

Programul Dlui Senator Ing. C. R. Mircea

În trecut din cauza timpurilor vitrege nu V-am putut folosi atât, cât ași fi dorit. În viitor voi lupta cu toate puterile pentru interesele meseriașilor și a micilor industriași.

Cu cea mai mare plăcere va interveni senatorul nostru în interesul ori cărui industriaș dacă cererea lor va avea bară legală.

Iubiții mei Colegi! Pentru a patra oară Camerile de Comerț și de Industrie din Circumscripția Cluj îmi fac deosebita cinste de a mă trimite în Parlament, ca reprezentant al industriașilor. De data aceasta cinstea este pentru mine și mai mare, pentru că din faptul că nu am avut contracandidat, îmi place să deduc că

activitatea mea a fost apreciată de unanimitatea industriașilor

din aceasta Circumscripție și această constatare

este pentru mine nu numai onorătoare, dar încă este un extraordinar indemn la o nouă efortă în munca care mă așteaptă în Parlamentul a cărui sesiune se deschide în Ianuarie 1934.

Mă simt dator, ca de data aceasta scrierea de mulțumire, pe care conștiința mă obligă să v'o adresez, să fie completată cu un program de activitate, care se impune în împrejurările prin cari trecem și mai ales, care se impune din prevederile luptelor ce ne așteaptă pentru ziua de mâine.

Programul Dlui Senator Ing. C. R. Mircea

Dvs. știți, și mari industriași și mici industriași, cât de grele sunt împrejurările prin cari în țările mari industriale, industriile sunt silit să treacă, din cauza autarchiei care s'a întins ca un principiu de conducere de stat, aproape pe toată suprafața continentului european. Fiecare stat industrial caută să-și apere industria, contingentând produsele pe cari este silit să le lase să pătrundă pe teritoriul său, dar cu deosebire această contingentare se referă și apasă mult asupra producției agricole. Rezultă dintr-o atare stare de lucruri, necesitatea ca acele țări industr., cari sunt în același timp și puternice țări politice, să caute să impună țărilor mai mici, un fel de subjugare economică, care va apăsa, dacă nu vom ști să luăm din timp măsurile necesare și asupra țării noastre, care suferind din cauza deprecierei produselor agricole, este amenințată să-și vadă distrusă și economia ei industrială.

Cerem eliberarea de sub regimul de contingentare a materiilor prime, a semifabricatelor și a materiilor prime.

În ce privește contingentarea, eu am sâștinut că posibilitatea desfășurării normale a vieții economice a Statului nostru, ne se poate realiza decât numai prin libertatea din toate punctele de vedere. Deci, principalul sunt contra ori cărei piedici aduse liberei circulații a bunurilor și prin aceasta implicit sunt contra contingentării ca mijloc de reglementare a importului.

Recunosc totuși, că în împrejurările de astăzi, când mai toate statele din Europa au supus regimului contingentării importul lor, țara noastră nu poate renunța la această măsură restrictivă, care a fost luată pentru asigurarea stabilității leului. Cred însă că această măsură trebuie aplicată, avându-se în vedere interesele, în

primul rând ale producției naționale și din acest punct de vedere prima observație care se impune este: necesitatea de a se da preferință absolută importului de materii prime, de semifabricate și de unele de producție, față de importul produselor finite și mai ales a acelor produse finite, cari se fabrică în țară. Utilitatea acestei măsuri, din punctul de vedere al scopului urmărit prin reglementarea importului: apărarea valutei naționale, este evidentă. Dacă în loc de pro-

Ce conține Legea pentru Reorganizarea Casei Funcționarilor Publici

Un exemplu vă va lumina asupra răului imens ce poate să cauzeze o legiferare nereflectată, ieșită dintr-o intențiune demagogică. S'a votat în anul 1921, sub guvernarea Generalului Averescu, o lege care prevedea, nici mai mult, nici mai puțin, decât scutirea de vamă și reducerea cu 50% a tarifelor de transport pentru toate mărfurile și materialele, pe cari Societatea Generală a Funcționarilor Publici le va procura ori de unde, pentru funcționarea Consumului lor, pentru construirea imobilelor, pentru orice alte întreprinderi ale ei. Iată într'adevăr ce spune art. 7 al Legii din 1921 pentru Reorganizarea Casei Funcționarilor Publici:

„Art. 7. Mărfurile și orice materiale, ce va procura Societatea Generală a Funcționarilor Publici, pentru funcționarea Consumului, pentru construirea, pentru orice alte întreprinderi ale ei, vor fi scutite de orice taxe vamale și se vor bucura de o reducere de 50% la transportul pe CFR și pe vasele Serviciilor de Navigație Fluvială și Maritimă ale Statului, iar facturile și contractele de furnituri vor fi scutite de taxele ordinare și speciale de timbru și înregistrare.”

Informați fiind, că o Asociație formată din

duse finite importăm materii prime și semifabricate de un preț cu mult mai redus, pentru a le prelucra în țară, tributul nostru către străinătate, se reduce în modul cel mai simțitor, iar în același timp se înviorază munca și producția națională și se combate în modul cel mai eficace plaga șomajului, care începe a bântui și la noi.

Am lucrat elcopotrivă și pentru marea și pentru mica industrie.

Ar fi greșit de a crede, că efortările pe cari eu le-am făcut de la 1928 și până astăzi pentru a apăra industria națională de loviturile ce i s'au dat și dinăuntru și din afară, a avut de scop apărarea numai a marelui industriei, ci am lucrat deopotrivă și pentru cei mari ca și pentru cei mici. În împrejurările actuale atât marea, cât și mica industrie sunt deopotrivă amenințate, pe o parte de autarhia statelor vecine nouă, sau statelor mai îndepărtate, dar sunt amenințate în același timp și de efortările uriașe, pe cari acele le fac, întrebuintând toate mijloacele pentru a ne subjugă economic, iar această subjugare economică ar distruge din temelii nu numai pe marii industriași, dar și pe micii industriași.

Acțiune contra legilor demagoge cu caracter fiscal.

Sunt împrejurări, în cari mintea cea mai cumpănită, în cari caracterul cel mai liniștit nu poate să nu se revolte față de vitregia timpurilor. Dvs. cunoașteți perfect de bine toată lupta, pe care eu am dus-o în contra legilor cu caracter fiscal, din cari a rezultat o apăsare atât de extraordinară asupra muncii noastre, ca industriași și asupra existenței noastre ca cetățeni. Dar dacă a fost luptă și aceste efortări de a împiedica răul să fie prea mare, puteam să le facem le noi în țară, întrebuintând toate mijloacele legale, cari ne stau la dispoziție, cu greu putem lupta contra atacurilor din afară, dacă nu suntem secundați. noi cei pe cari ne-ați trimis în Parlament, pe de o parte de solidaritatea Dvs. absolută și neprecupetă, iar pe de altă parte, dacă nu suntem ajutați de acțiunea luminată și patriotică a oamenilor cari ne guvernează.

delegați ai marelui industriei germane, întovărășită cu câțiva alți comercianți de origină franceză, încearcă acum să obțină punerea în aplicare a acestei dispozițiuni, noi cei de aci de la București protestăm. Vom protesta și în Parlament, dar este nevoie să protestați și Dvs., fiecare în sfera de acțiune în care activați, pentru că dacă o asemenea măsură cuprinsă într-o lege cu caracter demagogic s'ar pune în aplicare, acestea ar însemna distrugerea nu mai a industriei noastre mari și mici, dar ar însemna distrugerea comerțului, fie el mare, fie el mic și ca repercusiune, distrugerea întregului organism economic al statului nostru. Acesta este numai un exemplu. V'as putea de și altele.

Amestecul statului în munca industrială

Tu totuși să mai adaug lupta pe care am intențiunea să o duc în Parlament, în contra amestecului statului în munca industrială și în comerțul țării. Cel mai mare pericol, pe care munca noastră poate să-l întâmpine, este transformarea statului în industriaș și comerciant. Această politică, care poartă numele de economie dirijată, care preconizează, nici mai mult, nici mai puțin,

decât monopolizarea industriilor, cari produc obiectele de primă necesitate, în mâinile statului, va însemna pentru noi dacă aceasta vreodată ar fi posibil să se realizeze — distrugerea ori — cărei inițiative individuale, distrugerea meserilor, distrugerea specializării în meserii, căci toți neche-mații, sub titlu de funcționari ai statului, vor avea dreptul să dispună de produsul muncii fiecărui dintre noi, la orice moment, sub pretextul necesității unei monopolizări, pe care așteaptă, revoluționare, au încercat să o întroneze la ele acasă și de la cari au revenit, pentru că au recunoscut că au încercat un lucru imposibil de realizat.

Critica sistemului impunerilor.

O problemă care ni se pune, este lupta pentru desființare impozitului nedrept, pus pe clădirile industriale, impozit care este atât de rău definit în lege, încât aplicarea lui constituie o adevărată prigoană în contra multora dintre industriașii. Va trebui să luptăm pentru o nouă așezare a impozitului pe lux și pe cifra de afaceri, care așa cum se aplică astăzi, constituie și el o închețată. Este adevărat, că lupta pe care a dus-o Unionea Generală a Industriașilor din România în contra acestui impozit și mai cu deosebire în contra modului cum el se aplică, a adus unele rezultate satisfăcătoare; însă rămâne încă de luptat pentru

Mica industrie face parte integrantă din avutul țării, care trebuie protejată

Străns uniți, conștienți de rolul pe care îl au industriașii mari și mici în țara noastră, conștienți, că faptul că bugetul statului este format cu peste 60% numai din contribuțiunile noastre, ne dă dreptul să cerem, de la acei cari și-au luat asupra lor sarcina de a conduce destinele acestei țări, mai multă sollicitudine, mai multă îngrijire, mai multă prevedere patriotică în toate legiferările cu caracter economic, în viitor, pentru ca să nu mai continue impresia pentru noi toți, că legile țării sunt făcute ca să ne prigonască și să ne pedepsească, pentru că vom să muncim, ci din aceste legi să reiasă din contra, încurajarea, înlesnirea și punerea la îndemână a tuturor posibilităților de muncă producivă. Sunt lipsiți, după părerea mea, de inteligență și de prevedere, cari de sus sau de jos, consideră industria și meseriile, ca proprietatea unor indivizi izolați, pe când în realitate, tot ce este industrie mare și mică, face parte din avutul național, care trebuie apărat și protejată cu orice preț.

Nu stă în interesul țării transplantarea legilor sociale străine.

Industria națională, conștientă de rolul ei în viața economică și socială a țării, n'a cruțat nici

ca acest impozit să devină un mijloc normal de percepere de venituri pentru stat, iar nu un mijloc de asuprire contra acelor cari și produc, sporind avuția națională.

Să fim mândri de produsele naționale.

La fine, va trebui să luptăm pentru, ca autoritățile statului, dând ele cele dintâi exemple să arate populației țării, că este în interesul ei superior să se adreseze de preferință producției naționale în toate ramurile și de activitate și numai în mod excepțional să se adreseze străinătății, atunci, când produsele indigene nu se găsesc în cantitate suficientă pentru a satisface toate cerințele. Acest punct dintr'un program, care trebuie urmărit, este mai mult o chestiune de educație, decât de legiferare și Dvs. industriași mari și mici, datori sunteți, ca alături cu mine și alături cu toți acei, pe cari desfășurarea normală a vieții economice a statului nostru o interesează, să stăruiti prin relații Dvs. personale și prin influența Dvs. personală, pentru a face pe comercianții noștri să înțeleagă, că este de datoria lor și ca oameni luminați, și ca buni cetățeni ai acestei țări, să îndemne clientela lor să cumpere produsele naționale și să nu mai ascundă această denumire, ca și cum ar fi o rușine, sau o micșinare a valorii intrinsece a produselor ce vând.

Ele pot, prin reprezentanții lor, face ori-când inspecție în fabrici, obligând organele din Inspectia Muncii, să le însoțească, creându-se astfel pentru patronatul industrial o situație profund jignitoare, menită să zdruncine din temelie disciplina de muncă și autoritatea de care trebuie să se bucure conducerea fabricii.

Până la modificarea legii, această stare de lucruri extrem de dăunătoare, lăsându-se — prin de-iză ministerială — dreptul de inspecție și de control în fabrici și mai departe organelor oficiale, desemnate prin Legea pentru organizarea serviciului de inspecție al muncii.

Delegarea ca asessori a patronilor pe lângă judecătorii de muncă.

Câteva observațiuni interesante mi s'au sugerat, legă pentru înființarea și Organizarea Jurisdicției Muncii.

Din informațiile primite din toate centrele industriale ale țării, precum și din observațiile personale, pe cari le-am putut culege, rezultă că jurisdicția muncii, așa cum a fost organizată prin legea din 15. Februarie 1933, n'a dat roadele dorite. Este un aparat prea complicat, care funcționează foarte greu, neaducând nici pe departe rezultatele pentru cari a fost creat.

Pentru a-și împlini cu folos rolul ei, organizarea jurisdicției muncii ar trebui să fie mult simplificată și adaptată nevoilor practice. Este desigur necesar, ca pentru centrele industriale mai importante, să existe o instanță judecătorească, capabilă să soluționeze litigiile de muncă în mod cât mai mulțumitor; dar instituirea acestei instanțe pe lângă Camerele de Muncă, cu organizația lor actuală, nu poate să corespundă scopului urmărit, nefăcând în primul rând, condițiunile necesare de obiectivitate. Ar fi mult preferabil, să se institue pe lângă Tribunal o secție specială pentru jurisdicția muncii, cu unul sau doi judecători — după trebuințele locale — magistrați cu pregătire specială, cari să se ocupe în mod stabil cu aceste litigii, câștigând astfel o experiență și competență desăvârșită în materie. În acest caz s'ar putea renunța și la numirea unor asessori și supleanți din rândurile patronilor și salariaților, numire ce s'a dovedit absolut inutilă și chiar dăunătoare. Asesorii patronali extrem de ocupați în întreprinderile lor, nu pot găsi întotdeauna timp suficient pentru îndeplinirea misiunii lor, pe când asesorii salariaților, pe baza indemnizațiilor stabilite prin lege, din fondurile Caselor de Muncă, pot sta în continuu la dispoziția judecătorilor. Pe lângă inegalitatea creată astfel pentru elementul patronal, rezultată din această stare de lucruri și faptă, că salariații se angajează prea ușor în procese de muncă, improvizând litigii fără nici o bază serioasă și făcând pe patronii lor să se deplaseze de nenumărate ori și să-și piardă zile întregi fără rost, astfel că judecătorii de muncă în loc de a fi un instrument de împăcificare între patroni și salariați, devine un mijloc pentru înmulțirea litigiilor și pentru atățarea spiritului de discordie.

În același timp cu instituirea judecătorilor de muncă pe lângă Tribunale, urmează deci să se suprimă instituția asessorilor, dându-se judecătorilor dreptul ca atunci, când găsesc necesar, să consulte experți, pe cari să-i convoace ad-hoc și cari, din capul locului, să prezinte toate condițiunile de competență și obiectivitate. Necesitatea acestei reforme este cu atât mai urgentă, cu cât practica de până acum a adus rezultate dezastruoase. Asesorii delegați de lucrători se manifestă peste tot, nu ca judecători calmi și imparțiali, ci ca reprezentanți fanatici ai cauzelor muncitorești și dușmani ai patronatului. La ședințele judecătorilor de muncă asistă întotdeauna un public foarte numeros de lucrători, cari în mod sgomotos caută să încurajeze pe asesorii lor și să terorizeze atât pe judecători, cât și pe reprezentanții patronilor, creând astfel o atmosferă cu totul neprielnică unei judecături drepte și obiective.

Apelul Dnui Senator Mircea către mișcarea industrială.

În fine, voi căuta să lupt pentru ca drepturile micilor industriași să fie real apărute prin legile menite să-i protejească, cum este legea pentru asigurarea plății lucrului efectuat, prioritatea la lucrări publice pe cari ei le pot executa. Cu un cuvânt, voi apăra și în viitor munca și drepturile

un sacrificiu pentru a contribui la îmbunătățirea soartei colaboratorilor săi prețioși: lucrători și salariați din birou. Igitările noastre au început abia atunci, când s'a încercat de a se introduce la noi măsuri, cari nepotrivite cu împrejurările și neținând seama de necesitățile și posibilitățile noastre, au avut ca consecință să ne aducă numai sarcini exagerate, fără folos real pentru muncitori și în dauna producției noastre industriale.

Daș, spun acestea, este pentru a evidenția necesitatea unei armonizări între interesele patronatului și interesele salariaților, armonizare care nu se poate realiza prin adoptarea unor măsuri cu caracter internațional, într-o legislație socială de aplicat unui mediu și unor împrejurări cu totul speciale. Îmbunătățirea soartei salariaților din industrie nu se obține prin legislații copiate de aiurea, nici prin adoptarea unor ideologii cu totul străine de educația noastră, de tradițiile noastre și de tot ce poate contribui la purtarea unei adaptări. Îmbunătățirea soartei salariaților se va obține numai prin studierea aprofundată a condițiunilor speciale de la noi, la cari să se adapteze măsuri, cari să poată fi înțelese de masele muncitorești și deci să poată fi aplicate cu folos pentru salariați, fără să vătămăm interesele producției.

Critica Diui Senator Mircea contra Camerilor de Muncă

Câteva observațiuni asupra legiilor actuale, vor lămuri insistența mea pentru schimbarea lor. Iată de exemplu, Legea pentru înființarea și organizarea Camerelor de Muncă din 1927, care era bazată pe principiul de paritate între patroni și salariați, prevăzând că „din totalul locurilor elementului patronal jumătate vor fi rezervate reprezentanților elementului salariat”, a putut da acestor Camere atribuțiuni, cari priveau în mod egal interesele patronilor și lucrătorilor.

Această paritate a fost suprimată prin Legea din 1932, care ne mai înglobând pe patroni și stabilind pentru Camerele de Muncă participarea exclusivă a salariaților și meseriașilor, asigură totuși acestor Camere dreptul de a interveni în mod unilateral și „din proprie inițiativă” în raporturile dintre patroni și salariați, pentru aplanarea conflictelor individuale și colective de muncă.

Este aci o eroare și o nedreptate fundamentală, care trebuie neapărat înlăturată, de oare-ce cu totul inadmisibil ca organizații în cari sunt reprezentați numai salariați și meseriași, să poată interveni după bunul lor plac, în chestiunile cele mai importante, pendinte între patroni și salariați, exercitând astfel o supremație, intolerabilă asupra elementului patronal, ceea ce nu poate duce

decât la înrăutățirea raporturilor dintre cei doi factori de producție.

Dispozițiunile legii cu privire la atribuțiile Camerelor de Muncă trebuie deci modificate în conformitate cu compunerea acestor Camere.

Până la această modificare, practică de până acum credem că va putea fi ameliorată printr-o deciziune ministerială, bazată pe art. 38. al Legii, care spune: „Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale va stabili organele ce vor exercita atribuțiile date Camerelor de Muncă, prin legislația anterioară, pe care ele, — din cauza schimbării lor prin această Lege — nu le-ar mai putea îndeplini”.

Guvernul va putea deci dispune în mod cu totul legal, ca aplanarea conflictelor individuale și colective de muncă, să fie lăsată și mai departe în competența Inspectoratului Muncii, în conformitate cu prevederile legii pentru aplanarea conflictelor de muncă din 1920, precum și a Legii pentru înființarea și organizarea jurisdicției muncii din 1933. Voi stăru în acest sens, în houl Parlament!

Dintre atribuțiunile excesive, acordate Camerelor de Muncă, este deosebit de apăsător pentru patroni, dreptul de control, aproape ilimitat, ce-l pot exercita aceste Camere asupra fabricilor.

micilor industriași, cari constituie în mod efectiv baza burghezimei noastre de la sate și orașe, burghezime care trebuie ajutată să trăiască, să muncească și să progreseze, asigurând o temelie solidă a statului nostru.

Tiu să adaug, pentru a sfârși, că în toată acțiunea mea, după cum în trecut, așa și în viitor, voi considera pe toți acei cari se înțeleptesc pe munca industrială pe teritoriul țării, ca fiii egali, iubitori tot atât de țară și de interesele ei, că nu voi face nici odată vreo deosebire între majoritari și minoritari, pentru că o asemenea deosebire nu poate să existe între oameni, cari la plătă muncesc și produc pentru binele comun.

În speranța că acțiunea mea va fi mai rodnică decât a putut fi până astăzi, când împrejurări vitrege m'au împiedicat să fac tot ceea ce voiam, spre binele și progresul industriei noastre, termin această scrisoare de mulțumire, adăugând că cu aceeași dragoste și cu același devotament voi primi de la fiecare din Domniile Voastre și propuneri, și observații, și cereri de intervenții în cadrul legiuirilor țării și voi căuta să fiu folositor fie-cărui dintre alegătorii mei, cu egală dragoste personală și cu egală recunoștință pentru fiecare din Domniile Voastre.

Primiți vă rog, Domnilor și Iubiții mei Colegi, asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

R. Mircea.

Építőanyagkereskedők,

**ahik tisztességtelen konkuren-
cial üznek a építőiparosság ro-
vasára**

(Timisoara, az Iparos tudósítójától.)

A timisoarai építészek és kőművesek, valamint az iparosok és munkások szolidaritása korlelet intézett a nagyszámú érdekeket az ellen a tisztességtelen konkurrenca ellen, amit az egyes építőanyagkereskedők az ipari érdekeket rovasára üznek. A következő szöveget az egész terjedelmében közöljük:

Amikor az iparosság és kereskedelem a százféle rendeletet koteleztsége, valamint a napról-napra emelkedő és szaporodó közterhek súlya miatt már a végkimerüléséig tart, alulrottt építőmesterei és kőművesmesterei érdekeikért sajnalattal kell, hogy megállapítsák, hogy egyes építőanyagkereskedők és gyárosok számtalan esetben tudatosan a legális építőipari vállalkozás tönkretételét tűzték ki célul.

A legjobb akarat mellett sem tudjuk korrekt kereskedelmi eljárásnak minősíteni azon tény, hogy a fentemlítt szállítók az építeni szándékozó közönségnél házalni szoktak. Gyenge mentésgül legfeljebb csak az szolgálhat, hogy a léteztartás diktálja számukra, minden áron forgalmat elérni.

Már ezen házalási szisztémát is rosszaljuk, ellenben a leghatározottabban tiltakozunk az ellen, hogy ezek az építőanyagkereskedők és gyárosok az építész, építőmester és kőművesmester ügykörébe befolyanak, egyoldalú információkkal szolgálnak és az építetőknek azzal igyekeznek kedveskedni, hogy a munkák kivételére iparengedéllyel nem bíró kontárokot ajánljának, sőt ezen kedvez gondolatuk kivitele érdekében az építetőknek olcsóbban ajánlják az anyagot mint a vállalkozóknak.

Bár a gyárosok és szállítók összessége vallja kárát ezen urak eljárásának, be fogják látni, hogy létérdekünk diktálja, hogy ezen indokolatlan eljárások ellen a leghatározottabban állást kell foglalnunk, miért is tisztelttel értesítjük t. címet, hogy alulrottt érdekeltségek a jövőben és adott esetben meg fogják tenni a szükséges intézkedéseket, hogy az illető gyáros, illetve szállító ellen, mint ipariügyi kihágás büntetése és előmozdítója ellen az eljárás megindíttassék és a szállításokból a jövőben kizárassék.

Minek szíves tudomásulvételét kérve, azon reménynek adunk kifejezést, hogy t. C. nekünk ezen akciónkban segédkezet fog nyújtani és vagyunk kíváló tiszteltette:

pentru grupa architecti constructorilor:

Carol Götz presedinte, Francisc Braun secr.

pentru grupa maestri zidari:

Ferd. Riemschneider presedinte, Ioan Osterling secretar.

Sindicatul Profesional al Patronilor Industriasi din Timisoara:

Stefan Kovacs presedinte, Iosif Gazda secr.

Mircea ipari szenátor a nagy- és kisiparossághoz, mely negyedizben választotta szenátorra.

MIRCEA

szenátor kisipari programja

A multben a mostoha viszonyok miatt nem tehettem Önökért annyit, amennyit szerettem volna. — „Sohase fogok különbséget tenni kisebbek és többsegek között” — A jövőben a legereyesebben fogok síkra szállni a kezűiparosok és a kisiparosok érdekeiért.”

Szeretettel és szolgálatkés-séggel jár el a szenátor bárki számára az iparosság soraiból, na az intervenciónak törvényes alapja van.

Igen tisztelt Kartásaim! Ezuttal negyedizben ért az a megtiszteltetés, hogy a cluji kerülethez tartozó kereskedelmi- és iparkamarák engem küldenek ki a parlamentbe az ipar képviselőként. Ez a megtiszteltetés ezuttal számomra annál nagyobb, mert abból a tényből, hogy nem volt ellenjelöltem, azt a rám megnyugtató következtetést vonhatom le, hogy

tevékenységemet ezen kerület valamennyi iparosa egyhanguan elismerte.

Mircea szenátor munkaprogramja

Önök, nagyiparosok és kisiparosok, egyformán tudják,

mily roppant nehézséggel küzd a nagy ipari államokban az ipari termelés az autarchia következtében, amely államelvűvé fejlődött szinte az egész európai kontinensen.

Mindegyik ipari állam igyekszik megvédeni a maga iparát, kontingentálva azon termékeket, amelyeket kénytelen a maga területére beengedni. Ez a korlátozás különösen a mezőgazdasági, de egyben az ipari termelést is súlyosan érinti. A dolgok alakulásából adódik az a szükségesség, hogy azok az ipari államok, amelyek egyuttal hatalmas politikai tényezők is, igyekezzenek a kisebb államokat gazdasági szolgátságba hajítani. Ez a veszély fenyegeti a mezőgazdasági termelés értékeinek leromlása folytán gazdaságilag erősen legyöngült országunkat is és

ha idejében nem készülünk fel kivédésére, az ipari termelésünk is tönkremegy.

SZABADITSÁK FEL A KONTINGENTÁLÁS ALÓL A NYERSANYAGOT, FELGYÁRTMÁNYOKAT ÉS A TERMELESI ESZKÖZÖKET.

Ami a kontingentálást illeti, mindenkor hangzottam, hogy az ország gazdasági életének normális fejlődését

csakis a teljes gazdasági szabadság biztosítja.

Elvileg tehát ellene vagyok minden akadálnak, amely a javak szabad forgalmát korlátozza és így a kontingentálásnak, mint a behozatal szabályozására alkalmazott eszköznek is.

El kell ismernem azonban, hogy a mai körülmények között, amikor majdnem minden európai állam kontingentálta bevitelét, a mi országunk se mondhat le erről a korlátozó rendszabályról, amelyet a lej stabilizációjának biztosítása érdekében vezetett be. Föltétlenül szükségesnek tartom azonban, hogy ezen rendszabály

a hazai termelés érdekeinek teljes figyelembe vételével alkalmaztassék.

E tekintetben mindenáron keresztül kell vinnünk, hogy

az ipari termelés nyersanyagainak, félgyártmányainak és termelési eszközeinek behozatala föltétlenül előnyben részesüljön.

a készárak és különösen a belföldön is gyártott iparcikkek behozatalával szemben. Az import szá-

Ez a számomra megtisztelő megállapítás arra fog buzdítani, hogy még nagyobb lendülettel lássak neki annak a munkának, amely az 1934. januárjában megnyíló parlamenti ülésszakon vár reám.

Kötelességemnek tartom, hogy köszönő levelemet, ezuttal kiegészítsem azzal a működési programmal, melyet a mai viszonyok, de még inkább a legközelebbi jövőben várható gazdasági harcok tesznek szükségessé.

bályozásával követett cél, a nemzeti valuta védelmének szempontjából ezen intézkedés hasznos volta nem vitatható. Ha készárak helyett nyersanyagokat importálunk és félgyártmányokat, amelyek értéke jóval kisebb, ezeknek a feldolgozásával egyrészt jelentősen csökken a külföldre-vándorló pénz, másrészt pedig telvirázzik a hazai munka és termelés. Ez a leghatásosabb leküzdési módja a munkanélküliségnek, amely nálunk is kezd súlyosra fordulni.

NEMCSAK A GYARIPART SZOLGÁLON, HANEM A KISIPAROSÁGOT IS.

Szükségesnek tartom leszögezni, hogy a hazai iparnak a belülről és kívülről intézett sorozatos támadások ellen való magvédeése érdekében 1928. óta kifejlesztett működésem

nemcsak a nagyipar érdekeit szolgálta, ahogy azt egyesek tévesen állítják, hanem a kisiparét is.

A jelen körülmények között a nagy- és kisipart egyformán fenyegeti a szomszédos vagy távolabb eső országok autarchiáján alapuló gazdasági politikája, épugy, mint az ezen államok gazdasági elnyomásunkat célzó rendkívüli erőfeszítései is.

Ezen erőfeszítések sikere esetén bekövetkező gazdasági szolgátságunk gyökerestől pusztítaná el nemcsak nagyiparunkat, hanem kisiparunkat is.

AKCIÓ A SÉRELMEK ADÓTÖRVÉNYEK ÉS A DEMAGÓGTÖRVÉNYEK ELLEN.

Vanak esetek, amikor a legmegfontoltabb a legnyugodtabb agy is kénytelen fellázadni az idők mostohasága ellen. Önök ismerik jól elejétől végig azt a harcot, amelyet az adótörvények ellen folytattam, amelyek ránk, úgy is mint iparosokra és úgy is, mint polgárookra elviselhetetlen költségeket rónak. A belföldről jövő támadások ellen itt-hon vivhatjuk meg a harcot a rendelkezésünkre álló törvényes eszközök igénybevételével.

Sokkal nehezebben küzdhetünk meg a kívülről jövő támadásokkal

különösen akkor, ha azok, akiket Önök a parlamentbe kiküldtek, nem érzik maguk mellett egyrészt az Önök abszolút és habozás nélküli szolidaritását, másrészt pedig ha nem segíti őket azoknak józan és hazafias akciója, akik az országot vezetik.

MIT TARTALMAZ A KÖZTISZT-VISELŐK EGYESÜLETÉNEK TÁMOGATÓ TÖRVÉNY?

Egyetlen példa kellőképpen megvilágíthatja Önök előtt, hogy milyen mértékben veszély számíthatik gazdasági életünkre nézve, a kellő megfontolt törvények révén. Még 1921-ben, Averescu tábornagy kormánya alatt megszavaztak egy törvényt, amely nem mond sem kevesebbet, sem többet, mint, hogy mindazon áruk, amelyeket a Köztisztviselők Országos Egyesülete bárhonnán vásárol fogyasztási szövetkezetei részére, házépítésekre és akármilyen vállalkozása számára, teljes mentességet és 50 százalékos fuvardíjkedvezményt élveznek. Ime, valóban mit mond az 1921-iki, a Köztisztviselők Egyesületének átszervezéséről szóló törvény 7-ik szakasza:

"7 paragr. Azon áruk és bármilyen anyagok, melyeket a Köztisztviselők Országos Egyesülete fog bevételezni fogyasztási szövetkezetének, ingatlanok építése, vagy valamilyen bármelyik más vállalkozásának, mentesül minden vám- és CFB vonalain 50 százalékos fuvardíj kedvezményben részesül, ugyancsak az állami Folyam- és Társasági Társaságok, az állami Szállítással kapcsolatos vállalkozások és az átszervezés mentesül minden szokásos és rendkívüli bélyegilleték alól."

Tudomásunkra jutott, hogy egy-egy méret nagyipar képviselőiből alakult egyesülés, néhány francia céggel, társasággal szemben rendelkezés végrehajtását próbálja kieszközölni.

Mi, itt tiltakozni fogunk az ellen, tiltakozni fogunk a parlamentben is, de Önök is kell, hogy tiltakozzanak, ki-ki a maga működési körében, mert ha egy ilyen demagóg jellegű törvénybe foglalt rendelkezést gyakorlatba ültetnénk át, az nemcsak a mi nagy- és köz- iparunk tökéletesét jelentené, hanem a nagy- és köz- iparunk károsodását is.

Országunk gazdasági organizmusába belepusztulhat, ezen rendelkezés életbeléptetése esetén.

Ez csak egy példa, holott sokkal többet is fel tudnánk sorolni.

Az állami beavatkozás és az ipar

Harcot szándékozom folytatni a parlamentben az államnak az ország ipari termelésébe és a kereskedelmébe való beavatkozása ellen is, mert

az ipari termelés létét veszélyezteti az államnak iparosodás és kereskedővé való átalakulása.

Ezt a tervgazdaság nevet viselő gazdasági politikát — legnagyobb sajnálatunkra — az egyik nagy politikai párt programjába látjuk felvéve. Ezen politika a közszükségleti cikkeket, termelő iparoknak monopolizálását, állami kezelésbe való vételét tűzte ki végső célul.

Ezen tervek megvalósulása minden magánkezdemenyezés, minden szaktunika és ipari specializálódás megszűnését jelentené.

Ezen rendszert más, forradalmi alapon álló országok is kipróbálták, de kénytelenek voltak róla lemondani, mert nem vezetett a várt eredményre.

A MAI ADÓKIVETÉSI RENDSZER KRITIKÁJA.

Küzdeni fogok az ipari épületekre kirótt adó eltörlése érdekében, valamint a forgalmi- és fényüzési adónak új alapon való kivétele érdekében, mert

a mai kivétési és behajtási rendszer igazságtalan és nem méltányos.

A Gyáripárosok Országos Szövetsége által ezen adónem, de különösen annak végrehajtása

A kisipar integráns része a nemzeti vagyonnak, amelyet támogatni kell

Zárt egységben és azon hivatás tudatában, a melyet mi nagy- és kisiparosok betöltünk ebben az országban és arra gondolva, hogy az állami költségvetésnek több, mint 60 százaléka a mi általunk fizetett adókból van felezve, feljogosítva érezzük magunkat arra, hogy azoktól, akik az ország sorsának vezetéséért a felelősséget vállalták, több belátást, több alaposítást, több előrelátást és több felelősséget követeljünk a jövőben megalkotandó minden gazdasági jelentőségű törvénynél, nehogy idővel arra a meggyőződésre jussunk mindannyian, hogy az ország törvényeit csak a mi üldözésünkre és megbüntetésünkre alkotják, azért mert dolgozni akarunk.

Ezen törvényekből bátorítás, segítetés, könnyítés kell, hogy származzék számunkra, rendelkezésünkre bocsátva a produktív munkához való minden lehetőséget.

Súlyos hibát követnek el azok, akik úgy tekintik a gyáripárt és kézműipart, mint izolált emberek privát tulajdonát, holott a valóságban a nagyipar és a kisipar, integráns része a nemzeti vagyonnak, amelyet minden áron védeni és támogatni kell.

NEM ERDEKE ORSZÁGUNKNAK A KÜLFÖLDI SZOCIALIS TÖRVÉNYEK ÁTPLANTÁLÁSA.

A belföldi ipar, az ország gazdasági és társadalmi életében vitt szerepének tudatában, nem

riadt vissza semmilyen áldozattól, amely értékes munkatársai, a munkások és tisztviselők sorsának megjavítását célozza. Nagy sajnálattal kell azonban megállapítanunk, hogy az utóbbi időben mind gyakrabban kísérelték meg olyan intézkedések életbeléptetését, amelyek nem felelnek meg viszonyainknak. Ezen intézkedések túlhajtott terheket róttak az iparra, anélkül, hogy gyakorlatilag előnyt biztosítottak volna a munkásoknak.

Mindezeket csak azért említem meg, hogy kiemeljem a munkaadók és az alkalmazottak érdekei közötti harmónia szükségességét, amelyet — véleményem szerint — semmiesetre sem lehet megvalósítani, ha más körülmények és viszonyokra szabott nemzeti jogi rendelkezéseket vezetnek be nálunk szociális törvények formájában.

Az ipari alkalmazottak sorsának feljavítását nem lehet megvalósítani, sem idegenből lementült törvényekkel, sem a kulturánknak és tradíciónknak meg nem felelő ideológiákkal, hanem ehhez különleges viszonyaink előzetes gondos tanulmányozása alapján fogandóított és ezen viszonyokhoz alkalmazott rendszabályokra van szükség. Olyan rendszabályokra van szükség, amelyeket a munkástömegek megértenek és amelyeket a gazdasági élet minden szférájában lehet érvényesíteni úgy végrehajtani, hogy az ipari termelés érdekeinek veszélyeztetése nélkül az alkalmazottak legnagyobb hasznára szolgáljanak.

Mircea szenátor lesújtó kritikája a munkakamarák ellen

Néhány a szociális törvényhozással kapcsolatban alább tett megjegyzésben magyarázatul szolgál annak, hogy miért követeltem olyan kitartással annak sürgős megváltoztatását. Ott van például a munkakamarák létesítéséről és megszervezéséről szóló törvény. Az erre vonatkozó, végre nem hajtott 1927. évi törvény alapja a kamarák megszervezésében.

A munkaadók és alkalmazottak paritása volt, ami lehetővé tette a munkakamarának oly ellenőrző hatáskörrel való felruházását, amely egyaránt kiterjedt úgy a munkaadóra, mint az alkalmazottra.

Az 1932. évi törvény ezt a paritást megszüntette és a munkakamarákat a munkaadók kihagyásával az alkalmazottak és kézműiparosok kizárólagos részvételével szervezte meg, de meg is jogot adott ezeknek a kamaráknak arra, hogy egyoldalúan és saját kezdeményezésükkel a munkaadók és alkalmazottak között felmerülő legfontosabb kérdésekre kényük-kedvük szerint beavatkozhassanak, meg nem engedhető fölényt gyakorolva a munkaadók felett, ami csak ezen két termelési tényező közötti viszony kiegyensúlyozására vezethet.

A munkakamarák hatáskörére vonatkozó törvényes intézkedéseket a kamarák önszereplésének megfélemlenésével megváltoztatni.

Amíg ez a módosítás megfordítjuk, a gyakorlati alkalmazást meg lehet javítani miniszteri rendelet útján, a törvény 39-ik szakasza alapján, amely azt mondja, hogy „a munkügyi, közegészségügyi és népjóléti miniszterium fogja megjelölni azokat a törvényeket, amelyek gyakorlati forrják az előző törvényhozás által a munkakamarákra ruházott hatáskörrel, amelyet — a jelen törvény által összehasonlítva — előidézt a változás következtében — ezek már nem tölthetnek be."

A kormányának meg van tehát a törvényes bázisa ahhoz, hogy — az 1920. évi munkakonfliktusok elsimításáról szóló törvény — előírásainak megfelelően — az egyéni és kollektív munkakonfliktusok elsimítását, valamint a szociális törvények végrehajtásának ellenőrzését továbbra is a munkügyi felügyelőség hatáskörében hagyja meg.

Ebben az értelemben fogok az új parlamentben felszólalni.

A munkakamarákra ruházott túl nagy hatáskörnek a munkaadókra különösen sérelmes része az a majdnem korlátlan ellenőrzési jog, amelyet ezek a kamarák a gyárak felett gyakorolhatnak.

A munkakamarák képviselőinek jogukban áll bármikor behatolni a gyárakba és ott ellenőrzési vizsgálatot lefolytatni.

A munkügyi felügyelőségek közegei — a törvény értelmében — kötelesek a kamarák képviselőit ezen ellenőrzési vizsgálatokra elkísérni. Ez által egy mélyen érezt és lealázó helyzet áll elő a munkaadóra nézve, amely alapjában megrendíti a munkahelyi és előzetes a gyárvégzettségek felállítását.

NEM VÁLT BE A MUNKABÍRÁSKODÁSNAL A MUNKAADÓK ÉS A MUNKÁSDOLGOSZÁK DELEGÁLÁSA.

Amíg néhány érdekes megjegyzésem válnom volna a munkabíráskodásra vonatkozó törvényre is.

Az ipari központokból szerzett értesülések, valamint a személyes tapasztalatok szerint is a munkabíráskodás abban a formában, mint azt az 1933. évi február hó 15-iki törvény megszervezte, nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket. Ez a túlságosan bonyolult apparátus nehezkésen működik és távolról sem váltotta be a létesítéséhez fűzött reményeket.

Ahhoz, hogy a munkabíráskodások eredményesen tölthessék be szerepüket, szervezettük le kellene egyszerűsíteni, a gyakorlati élet szellemi tartása mellett. Méltóságteljesül szüksegtünk van arra, hogy a fontosabb ipari központokban egy-egy munkabíráskodás működjen a felmerülő munkakonfliktusok minél legelőbb megoldása végett. Ezen intézménynek semmiesetre sem működnie azonban a munkakamarák mellett, különösen addig, míg ezen szervezetek megtartják a mai összeállításukat, mert csak ezen kamaráktól függetlenül működő bíróságok őrizhetik meg a tárgyilagosságukat.

Sokkal helyesebb lenne, ha a törvényeseket mellett létesítenének speciális bíróságokat a vitás munkahelyek elintézésére.

Amelyek — a helyi szükségletek szerint — egy vagy két, a munkahelyeket ismerő bíróval rendelkeznek. Ezen bírók állandóan ezen vitás ügyek elintézésével foglalkoznának és így rövidesen kellő tapasztalatokat és gyakorlatokat szerezhetnek maguknak a bírásokban ez új ágában. Ezáltal főlegessé válna a munkabírók és a munkaadók és alkalmazottak sorából kiválasztott ülnökökkel való kiegyeztetése, amely kiegyeztetés eddig nemcsak teljesen eredménytelennek bizonyult, hanem nagy mértékben károsnak is a munkaadókra nézve.

A rendkívül elfoglalt munkaadói ülnökök nem mindig érnek rá, hogy ügyeiket otthagynak a munkabírók napokon át tartó tárgyalásain résztvegyenek. Ezzel szemben az alkalmazottak ülnökei a törvényben biztosított és a munkabiztosító pénstárak alapjából fedezett állásuk ellenében készségesen állnak állandóan a munkabírók rendelkezésére. Emiatt a vitás ügybe keveredett munkaadó állandóan kedvezőtlen helyzetbe kerül, hogy a munkaadói ülnök jelenléte nélkül állítsák be a bíróságot. A munkabírók intézményének hiányos megszervezésére vezethető vissza az is, hogy az alkalmazottak minden komoly alapot nélkülöző munkapereket indíthatnak meg, kényszerítve munkaadókat, hogy elhagyják az üzemi életet, napokon át üljenek a munkabírók padjait mint ülnököket. A munkabírók a jelenlegi megszervezésükben nemcsak, hogy nem szolgálnak a munkaadó és alkalmazottak közötti vitás kérdések békés elintézésére, hanem a közöttük való viszony kiélesedését és az indokolatlan munkaperek szaporodását idézik elő.

A munkabírók és a törvényesek mellé való felállításával egyidejűleg meg kell tehát szüntetni az ülnöki rendszeret, jogot adván a bírónak, hogy amikor szükségét érzi, olyan személyt rendeljen ki, akik kellő biztosságot tudnak nyújtani, hogy kellő szakértelemmel bírnak és tárgyilagossá lesznek. Ezen reform sürgős megvalósítása, annál is inkább szükséges, mert

a munkabírók eddigi működése a lehető legrosszabb eredményekkel járt.

Az alkalmazottak ülnökei nem mint bírák, és tárgyilagossá válnak rész a bírásokban, hanem

mint a munkabírók fanatikus képviselői és a munkaadó érdekek kértelmezői ellen.

A tárgyalásokon állandóan nagyszámú munkahallgatóság vesz részt, amely zajos tüntetéssel igyekszik bátorítani az alkalmazottak ülnökeit és fenyegetésekkel próbálja megfélemlíteni a bírót, az alperes munkaadót és annak jogi képviselőit és ezáltal a tárgyalásokon blyan hangulatot teremtenek, amely semmiképpen sem alkalmas az igazságos és tárgyilagossá bírálathozára.

Mindent el fogok követni, hogy ez a munkaadókra nézve türelmetlen helyzet rövidesen orvoslást nyerjen.

Mircea szenátor szövege a kisiparossághoz

Végül minden erőmmel azon leszek, hogy a kézműiparnak és kisiparnak védelmére hozott törvények (így például a végzett munka kifizetését biztosító törvény, az iparfejlesztési törvény azon rendelkezése, amely elsőbbségi jogot biztosít a kisiparnak azon közszolgáltatásoknál, amelyeket vállalhat) végre is legyen hajtva. Egyszóval

a jövőben is a legérdekesebbekről fogok szólni a kézműiparosok és a kisiparosok érdekeinek legfontosabb menő megvédése céljából, mert ezek a legfontosabb réteg képezi a városi és falusi polgárság magját és ennek fejlődése és megerősödése az állam legfőbb érdeke.

Befejezésül, külön kívánom hangsúlyozni, hogy éppúgy mint a múltban, a jövőben is minden ténykedésemben mindazokat, akik ezen ország területén ipari termelést üzemeltetnek, az országot és annak érdekeit egyformán szerető, egyenrangú polgároknak fogom tekinteni.

Sohase fogok különbséget tenni a kisebbségek és a többségek között.

Mert — véleményem szerint — olyan emberek között, akik a köz érdekében együtt dolgoznak és termelnek, ilyen különbséget tenni nem szabad.

Abban a reményben, hogy tevékenységem a jövőben eredményesebb lesz, mint a múltban, amikor

a mostoha viszonyok miatt nem tehettem iparunk érdekében annyit, amennyit szerettem volna, azaz azért, hogy ezen köszönőlevelemet, hogy egyforma és változatlan szeretettel és szolgálathézséggel fogok elfogadni bárkitől

az Önök közeli javaslatához és megfigyeléséhez, valamint intervenciók kéréséhez és az országos törvényhozás keretei között és igyekszem fogok, mindegyik javaslatomnak hasznára lenni.

egyforma személyes szeretettel és egyforma hálával eltelve valamennyiük iránt.

Fogadják kedves Kartársaim, legőszintébb tiszteletem kifejezését.

G. R. MIRCEA.

Az oradeai ipartestület országos mozgalma a munkakamara ellen

Az iparosság polgári tömege nem kényszeríthető abba a testületbe, amelynek abszolút többsége kommunista világférfogással rokonszenvez.

(Oradea-marc, Az Iparos tudósítójától.)

Az oradea-marei ipartestület országos mozgalma kezdeményezett az iparosság érdekeit lábbal tipró munkakamarai intézmény megváltoztatására érdekében. A mozgalom végső célja minden iparos előtt ismeretes. Az iparosság nem hajlandó ezeknek a kamaráknak költségeihez hozzájárulni és a számára semmi jót nem nyújtó intézményhez tartozni.

Az oradeai ipartestület az alábbi megkeresést intézte valamennyi ipartestülethez román és magyar nyelvű szövegezésben:

ORSZÁGOS IPAROSNAGYGYÜLELS
HIVADO ÖSSZE A MUNKAKAMARA
RAI TÖRVÉNY REVIZIÓJA ÉRDEKÉBÉN.

A hazánkat általában sújtó rossz gazdasági viszonyok között iparosságunk szenved a legjobban. Ennek okai a helytelen és az iparosokra nézve rossz gazdasági törvények, amelyek megváltoztatását és törlesztését az iparosságnak okvetlenül kérnie kell.

Ipartestületünk éppen ezért felségfolyamodvánnyal fordult II. Károly szeretett királyunkhoz, kérve, hogy az iparosság legfőbb vezetőjét, a munkakamarát, illetve annak törvényét, mint az ország tekintélyére és iparosságára káros intézményt, vonassa vissza.

Alázatos felterjesztés az Uralkodóhoz

Felséges Urunk!

Románia önálló iparossága mindenkor az állam egyik legerősebb támasza és talpköve volt. Mint ilyen, a legmegbízhatóbb társadalmi réteg, mely sohasem volt a szélsőségeknek hive, hanem bölcs élettapasztalatával a termelő munkájával egy a saját, mint az ország gazdasági megerősödésének és új iparos generáció nevelésének volt fontos tényezője.

Ezen komoly és nagyraértékelte polgári csoport nyugodt működését és fejlődését a volt munkügyi miniszter megakasztotta azzal, hogy a munkakamarák törvényét életre hívta s ebbe az öntelt iparosokat bekényszerítette.

Ezen törvény alapján a munkakamarákba vannak bekényszerítve mindazon önálló iparosok, akik 10 munkánál kevesebbet foglalkoztatnak, továbbá az összes ipari, kereskedelmi és szellemi bér munkások. Vagyis 250.000 önálló iparossal munkaadóval szemben, 800.000 alkalmazott.

Ismeretes, hogy az alkalmazottak nagy többsége mindenkor kizárólag egyéni gazdasági életkutatása minden egyébtől eltekintve, a kommunizmus kivására irányul, nem törődve az ország egyetemes gazdasági érdekeivel.

Nyilvánvaló, hogy az ország önálló iparossága ezzel a szélsőséges mentalitású társadalmi réteggel mindenkor elmentébe kerül, s így a munkakamarában az együttműködés lehetetlen, mert ott

nyugodt munka helyett az elvi harc és hatalmashadás állandó süllyedésre és összeütközésre fog vezetni, vagy ami az állam mai rendjére még rosszabb, a társadalom törő munkásság átalakulása a kisebbségben lévő önálló iparosok felfogását.

Az önálló iparosság az ország érdekében dolgozni akar, termelni és új iparok nemzedékét nevelni, melyre az állam jövőjéért mindenkor hűvének, ezt pedig a munkakamara kétféleképpen megvalósítani lehetetlen, mert a többségben túlsúlyban lévő munkásság ezt ott megakasztja.

Felséges Urunk! Ezek után alázatos ragaszkodással és magam személyes való bizalommal kérjük Felségedet, mentesen ki bennünket, az állam a polgári köztársaságát nehéz helyzetünkből és kétségkedjé odaadni, hogy a munkakamarák intézménye, amely az ország helyzetének megromlását idézi elő, megszüntetessék és az önálló iparosok részére joguk védelmére gazdasági helyzetük megőrzésére és legy az ország ipari fejlődésének előmozdítására a már felvázolt alábbi tervet bizalmasan ipartestületek és a munkakamara képviselőinek fel a ahol azok nincsenek, ott azok felállítását.

Mélyszéles tisztelettel és ragaszkodással kérjük Felséges Urunktól fenti kívánságaink megvalósítását, melynek reményében vagyunk hódoló tisztelettel.

Miniszter Ur! Mentse meg minket a munkakamarától

A két szakminiszterhez intézett memorandum szövegeinek magyar fordítása a következőképpen hangzik:

Miniszter Ur!

A 129361—1938. sz. magas leiratát ipartestü-

leti előterjesztésünk, 1938. márc. 30-iki ülésén tárgyalta és arra vonatkozólag következőképpen adta meg válaszáat:

1. Az ipartestületekre nemcsak iparos szem-

szükség van. Szükség van rá, mert az ipartestületekben alkalom nyílik az önálló iparosok gazdasági szervezkedésére, az iparosképzés folytatására, a biztosítására, az ipari közigazgatás pontos és tökéletes intézésére, az ipar további fejlesztésére, az iparos, munkásjóléti és kulturális intézmények felállítására, a meglevők továbbfejlesztésére, menházak, segélypénztárak, árubeszerzési csoportok, közös műhelyek és vállalatok létesítésére, s mind ezek folytán az iparosok gazdasági helyzetének, jogainak biztosítására és ezzel az ország ipari, gazdasági helyzetének megerősítésére.

Ezt igazolja az, hogy minden államban, ahol az ipartestület, mint hatósági rendszer működött, vagy mint Gewerbekorporációk állottak fenn, ott az ipar különösen szép fejlődést és haladást mutatott. Az iparos- és munkás-társadalom igen szép megértésben haladt a kulturális és gazdasági fejlődés útján. Ilyen helyeken úgy a munkás szervezkedés, mint az iparosok szervezetei, mindenütt erkölcsi és csakis gazdasági és kulturális fejlődés céljait szolgálták. s ezek szervezeteiben soha nem ütötte fel fejét a szélsőséges szocializmus, vagy a kommunizmus. Az ipartestületi működés körül, utóbb csak abban volt hiba, hogy újabb és több hatósági munkakört és fegyelmi jogot kellett volna részükre biztosítani. Ez esetben a hivatalos adatszolgáltatás a mainál még jobb volna, a jogosulatlan iparüzés, a munkást és tanoncot jogtalanul alkalmazókat, a tisztességtelen versenyt, a munkásüldözést, vagy leépítést, a jogosulatlan sztrájkot és amerikázást nem engedte volna úgy elharapódzni, mint napjainkban.

Eddig és ezután az ipartestületi hatáskör biztosítása mellett az ipartestület intézte és kell, hogy intézze az önálló, képesítéssel bíró iparosok nyilvántartását. Új iparendelvények jogosultságát ellenőrizni, a jogtalan ipar-gyakorlást, munkás jogosulatlan alkalmazását, a tanoncnevelésre való hivatottságot, úgy az állam, mint az iparosok érdekében ellenőrizni és ezekben a rendet betartani van és lesz hivatva és főképpen ellenőrizni határozottan, ha az ipartestület hatósági munkakörét kiterjesztve megkapná. Az ipartestület ma is felügyel a munkások alkalmazására, azok nyilvántartására, igazolja a munkában eltöltött időt, mely a képesítés és önálló iparjog elnyeréséhez szükséges, irányítja az iparos tanoncképzést, tehát a jövő iparos-generáció nevelését, fejlesztését. Iparos jóléti intézmények felállításával segít, az általános kulturális, gazdasági és jóléti viszonyokon. Békéltető bírósága az iparosok és munkásaik között felmerült vitás kérdésekben, a gyakorlati és szakismereti kívánó bíráskodást lefolytatja. Még inkább kell, hogy mindezeket a jövőben is az ipartestület végezze, mert erre fél évszázados múltja is predestinálja.

Mindezen működést immár 50 éve az ipartestületek végezték és végzik napjainkban is, anélkül, hogy az államnak az ipartestületi intézmény fenntartása csak egy banijába is került volna. A teljes ipari közigazgatást a képesítéshez kötött iparosokra nézve lelkiismeretesen, az állam, a város, a megye minden megterhelése nélkül végezték. Igen sok helyen tanoncskolákat, segédek és munkások részére továbbképző tanfolyamokat, inasotthonokat, iparos ifjúsági egyesületeket, iparos- és munkásszállodákat, menhelyeket, segély-pénztárakat állítottak fel, így tehát az állami tekintélyét és kulturális fejlődését biztosították, növelték saját erejükből és saját anyagi áldozatkészségükből.

Ezzel szemben az 1933. év folyamán létesített munkakamarák, az eddigi nyugalmat és békét, a gazdasági fejlődésre kiható iparműködést és ipari közigazgatást teljesen felborították. Az önálló iparosok érdekei a munkakamarákban egyáltalán nem vehetnek részt, mert az önálló iparosoknak azama nagyon kicsi a munkások számával szemben és így az iparosság a munkakamarákban a munkás-ság mai szociális és kommunista törekvései által el van nyomva. A munkakamarákban összpontosított munkásság, szélsőséges álláspontját máris jellemzi, hogy a megalakulás után nyomban programját a munkaidő megrövidítése, a munkaadók jogainak teljes megnyirbálása, a tanoncnevelésbe való beleszólás képezte. Szomorú, de való, hogy a munkakamarák munkás képviselőiben is, nem a dolgozó ipari munkásság érdekei, hanem az agitátor, aki ipari munkát és tevékenységet felmutatni nem tud, de annál inkább dolgozik a kommunista elv érvényesítése érdekében. Ezekért feláldozzák az ország polgári nyugalmát és a közérdeket. A munkakamarák ezen bomlasztó, az or-

Vas-és fémöntés

Gépműhely

Precíziós szerelmek készítése.

LADISLAU

ASSAEL

LASZLO

MŰKATÓSSÁG Arad, Cal. Radnai 35. Gyártom a mezőgazdaság összes gépeit. Kenderfeldolgozó gépek — Malomberendezések saját modelom után készünek.

szág gazdasági tekintélyét és gazdasági helyzetét alácsúszó munkáját állami segítséggel, milliós költségvetéssel tartja fenn az állam. Emellett még több milliós áldozatot kíván a munkásságtól és az önálló iparostársadalomtól, azon iparostársadalomtól, melynek jogait elveszi, melynek gazdasági romlását okozza, s amely szemében csak guny és üldöztetés tárgya. Háromszor-négyszer annyi munkás irányítja a munkakamarák működését, mint iparos, ami a legnagyobb igazságtalanság, sőt alkotmányba ütköző törvénytelenység. A munkakamarák működése tehát már az aránytalan ösztöztetelnél fogva sem lehet üdvös.

Kíváncsok, hogy a munkakamarák mielőbb sürgősen megszüntessenek és helyükbe a hatósági munkakör kibővítése mellett az ipartestületek, vagy nevezik azt, ha úgy tetszik „Kézműveskamarának” fönthagyassanak és működésük biztosítsák, annál is inkább, mert ezek eddigi áldásos működése igazolja van, ezek eddigi fenntartása, mint fentebb jeleztük, az államnak semmibe sem kerül.

2. Általános iparos megnyilatkozás az ipartestületekhez való ragaszkodás, hiszen ott, ahol eddig ipartestületek nem voltak, mindenütt követelik azoknak felállítását. Így tehát a miniszter ur, körlevelének második kérdésére ismételtlen csak az lehet a válasz, hogy iparos és országos érdek, hogy az ipartestület hivatalos hatásköre megmaradjon és az még jobban kiterjeszthessék.

3. Épen ezért a képesítéshez kötött szakmát folytató iparosoknak az ipartestületekbe való kötelező beiratkozása a jövőben is szükséges, annál is inkább, mert az iparosok az ipartestület fenntartásához csak alig 100—250 lej évi tagdíjjal járulnak, melyből fedezve van az ipartestületi iroda fenntartása, az ebben végzendő ipari közigazgatás minden munkája is, mely összegből iparoskört, könyvtárat tartanak fenn, szépirodalmi és szaklapokat, szakkönyveket szereznek be, mely bevételekből folytatják és fentartják az iparosok szervezkedését, kerületi és országos gyűlésekre kiküldöttenek. A legtöbb nagy ipartestület külön alapot is létesít, melyből a munkaképtelen és teljesen magára hagyatott öreg iparosoknak men-

házat alapít és amelyből még leszerzett, saját hibáján kívül bajba jutott iparos családokat havonként készpénzzel segít. Mindezeket kötelező tagság és kötelező tagdíj-fizetés nélkül, természetesen nem lenne képes az ipartestület elvégezni, de viszont kötelező szervezet nélkül az iparosság szétszóródna, az ipari közigazgatás teljesen lezülene és így hazánk iparos társadalma és annak tekintélye is leromlana.

Mindezeket számos országos iparos gyűlésen az ország egész iparossága megállapította és így az ipartestületek fenntartását, hatáskörének kibővítését kívánja, ezzel szemben pedig a munkakamaráknak megszüntetését vagy legalább is a munkakamarákból a kézműves iparosságnak a kivonását követeli. Az iparosság ezen kérése és kívánsága ma már oly erőteljes, hogy ezirányú kérésével a miniszter urhoz és Öfelségéhez, szeretett királyunkhoz is felségfolyamodványban tettek előterjesztést.

Miniszter ur!

Midőn nb. kérdésére válaszunkat a fentiekben megadni bátrak voltunk, tettük ezt becsületesen és nyíltan, mert bizunk abban, hogy Miniszter ur és az új kormányhatóság a kommunista és munkásérdekért mellőzött és eddig figyelembe nem vett önálló iparos társadalmat és ezek kívánságait a jövőben figyelemre fogják méltatni. Hiszen az ország kézműves iparossága is olyan számottevő nagy csoport, hogy jelentősége fölér a gyáriparosok erkölcsi és anyagi súlyával. Éppen ezért tisztelettel kérjük, hogy ezen előterjesztésünket, mint az ország egyik erős polgári táborának kívánságát, figyelemre és meghallgatásra méltatni sziveskedjék.

Ennek reményében szívből üdvözljük Miniszter Urat szép, de felelősségteljes állásában és kérésünk meghallgatásáért előre is hálás köszönetet nyilvánítván, az oradeai ipartestület, 1500 önálló iparos tagja képviselőiben.

MONUS ALEXANDRU elnök,

DÉVALD LADISLAU titkár.

A fenti értelemben a nagyváradi akció kapcsán közel száz memorandum ment Öfelsége kabinetirodájába és a szakminiszterekhez.

Nem sikerült a salonta-marei ipartestület ellen indított ha s z a

(Salonta-mare, Az Iparos tudósítójától.)

Balogh Imre és Szabó József salonta-marei iparosmesterek a közelmúltban panaszt emeltek Kovács Béla polgármesternél az ottani ipartestület előjárósága és elnöksége ellen, azon a címen, hogy az ipartestület ügykezelése tekintetében súlyosan kifogásolható dolgok történnék.

Kovács Béla polgármester elrendelte a vizsgálatot s annak lefolytatása céljából Pántos Adrian irodafőnök elnöksége alatt Fóris Zoltán és Bereczki Ferenc tagokból álló bizottságot küldött ki. A eset kínos feltűnést keltett az ottani iparosság körében. A feljelentők panaszait ugyanis egyszer már átvizsgálták az erre illetékes hatóságok, ez a vizsgálat felelősséget folytán megjárta a felsőbb fórumokat is, azonban mindenütt arra a megállapításra jutottak, hogy a feljelentők adatai nem felelnek meg a valóságnak és nem egybek szembesíthetők hajszánál.

Az igaz szándéknak és becsületes eljárásnak, amely az ipartestületi előjáróság egyedüli védelme volt a csunya hajszá-e ellen, nem ártott meg az újabb vizsgálat sem. Az ipartestület vezetősége Balogh Imre volt ipartestületi tag feljelentésével szemben arra az álláspontra helyezkedett, hogy miután Balogh Imre az ipartestületnek nem tagja, nincs semmi jogá az ipartestületi dolgai, vagy ügymenete ellen kifogással élni, vagy az

ipartestület ellen vizsgálatot vezetett. A vizsgálat során igazolást nyert, hogy Balogh Imre tényleg nem tagja az ipartestületnek, az általa tett feljelentést nem is vizsgálták tehát meg, annál is inkább, mert — mint fentebb említettük, — az ipartestület vezetősége megtagadott minden erre vonatkozó felvilágosítást.

Szabó Imre cipésmester feljelentése olyan dolgokra vonatkozott, amely az ipartestület hatáskörén kívül esik. Ilyen volt például a székház egyik termének parkettázási költsége, amit az iparos asszonyok által rendezett tea-estélyek jövedelméből fedeztek.

Az ipartestület elleni hajszának végül is haszna volt. Salonta-mare 600 iparosa a vizsgálat óta, szakítva minden személyi harccal, ezuttal szösz szerint egy táborba tömörült külső- és belső ellenségei ellen.

Szépen kidolgozott, száraz sütőlapátok

18-22 cm. vekni- és peracipát	—	—	—	Lei 55
23-25 cm. vekni- és peracipát	—	—	—	Lei 60
30-34 cm. kenyér- és zsemlelapát	—	—	—	Lei 70
35-37 cm. kenyér- és zsemlelapát	—	—	—	Lei 80
38-39 cm. mundaipát	—	—	—	Lei 105
40-44 cm. mundaipát	—	—	—	Lei 115

nyel nélkül Arad állomás,

csomagoiba szállítja.

W. Siegfried Arad, St. ada Alexandrescu

Reprezentarea micii și marei industrii în Senat

Cine a devenit senator ca reprezentant a Camerelor de Industrie și Comerț și a Camerelor de Muncă — Dl. Alexandru Samoil, primul meseriaș senator. Cum a ajuns simplul măstru tinichigiu după zece ani de muncă neobosită în viața publică la înalta demnitate.

Omagiul industriilor din Ardeal și Banat călăraș conducătorului industriilor din întreaga țară

De IULIU REINHART.

Desigur pe noi nu ne interesează alegerile politice, singur numai alegerile Camerelor de Comerț și Camerelor de Muncă, adică cine va reprezenta industria în Corpul Legiuitor în viitorul patru ani.

În secțiile industriale a Camerelor de Comerț și Industrie au fost aleși: în București Dl. Mihai Manolescu, fostul Ministru de Comerț, Directorul General a Băncii Naționale, față de Dl. Mociornița fabricant de ghetă. La Cluj singurul candidat a fost Dl. Const. R. Mircea "presedintele Ugit"-ului, deci s'a ales cu unanimitate de voturi. La Galați Dl. Max Ausnit, presedintele trustului fabricilor de fier, a reușit față de Dl. Ing. Orghidan, iar la Cernăuți tot prin vot unanim a fost ales în Senat Dl. Iosif Vihovici.

Camerale de Muncă, cari cu ocazia acestora au ales de prima oară, au ales pe următorii senatori: La București au fost patru candidați, și candidatul micilor industrii, Dl. Alexandru Samoil a câștigat majoritatea. La Cluj a fost ales cu mare majoritate de voturi Dl. Iosif Jumanca, candidatul muncitorilor. A fost interesantă alegerea de la Galați, unde doi foști miniștri de muncă: Dl. Chirculescu și Dl. D. R. Ioaniteșcu au fost candidați. A fost ales Dl. D. R. Ioaniteșcu. La Iași Dl. Alfons Haroveanu a devenit senator.

Micii industrii au deci și în Senat un reprezentant, în persoana Dnului Alexandru Samoil, măstru tinichigiu, care desigur cunoaște cel mai bine nevoile și dorințele meseriașilor. Nu numai pentru că și D-sa este meseriaș, ci și prin faptul că de mai bine de un deceniu este conducătorul Asociației Micilor Industrii din România.

Înființarea acestei Asociații îi se mulțumește lui singur, D-sa a organizat-o, a susținut-o și i-a dat și un ziar. D-sa a creat și a condus și Banca Meseriașilor în București. Dl. Samoil Alexandru a făcut deci tot ce i-a stat în putință în interesul meseriașilor.

A cucerit ministerele în deputații.

facut congrese a căror decizii tot dânsul singur le a redactat și tot dânsul a prezidat aceste congrese, salutând miniștrii și delegații autorităților. El a fost și organizatorul banquetelor, oratorii festive și după aceste congrese tot Dlul a condus meseriașii la excursii.

Dl. Samoil Alexandru în anul 1922 s'a fost pentru prima dată în Arad. Atunci au ținut meseriașii din vechiul Regat cel dintîi congres în Sibiu, iar de acolo s-au întors înapoi prin Arad, Timișoara și Reșița. De atunci Dl. Alexandru Samoil a mai fost de mai multe ori în Arad. Anul trecut a fost împreună cu Dl. Ministru a Muncii D. R. Ioaniteșcu în Arad, când a făcut propagandă în interesul Camerelor de Muncă între industriiștii de aci.

Camerale de Muncă au fost înființate, și mai mult acum au ales și senatori și Dl. Alexandru Samoil a venit în Senat ca alesul Camerei de Muncă din București. I-a reușit, ceea ce înaintea lui nu i-a reușit nici unui meseriaș, și prin munca lui cinstită, după o luptă încordată și desinteresată, între care timp a trebuit să sufere multe atacuri chiar și din partea colegilor meseriași. Nu i-au putut ferta, că a fost un bărbat care iese din rândul lor comun.

Nu voi uita niciodată întâmplarea de la congresul din București din anul 1924, când Dl. Ministru al Muncii Trancu Iași la jignit, cum n-a fost poate jignit nimeni până atunci, ne îngăduindu-l nici să se justifice. Dl. Alexandru Samoil a părăsit atunci cu capul plecat congresul.

Acela care a știut să lupte neobosit ani de rând în interesul colegilor săi meseriași, va îndeplini cu demnitate acel loc pentru care este chemat. Aducându-i omagii noastre cu ocazia alegerii D-Sale în uram, să nu avem ocazia să ne înșelăm în dânsul. Pentru că dacă nu ne va înșela așteptările noastre, atunci va îndeplini o misiune demnă Dl. Senator Alexandru Samoil.

Kis és nagyiparunk a szenátusban

Kik jutottak be az iparkamarák és munkakamarák képviselőjében. — Samoil Alexandru, az első iparos szenátor. — Hogyan jutott az egyszerű bucarestii bádogosmester a magas polcra tíz esztendő kitartó közéleti tevékenység után.

Erdély és Bánság iparossága üdvözlí az országos iparosvezért

Írta: REINHART GYULA

Természetesen nem a politikai választások érdekelték bennünket, hanem az érdekképviseleti kamarák, a kereskedelmi- és iparkamarák, valamint a munkakamarák reprezentánsai, más szóval, hogy ki fogják a következő négy év alatt az ország iparosait az országgyűlésben képviselni.

A kereskedelmi- és iparkamarák ipari osztályai közül a bucarestii választókerületben Manolescu Mihail volt kereskedelmi miniszter, a Nemzeti Bank vezérigazgatója nyert el a többséget Mociornița cipőgyárossal szemben. A cluj-i kerületben Constantin R. Mircea, az Ugit vezérigazgatója volt az egyedüli jelölt, tehát a választás egyhangú volt. A galati kerületben Max Ausnit, a vasgyári trószta elnöke, Orghidan mérnökkel szemben győzött, míg végül a cernăuți kerület-

ben szintén egyhangú választás volt és Vihovici Iosif került a szenátusba.

A munkakamarák, amelyek ezúttal először választottak, a következő jelölteket juttatták a szenátusba:

A bucarestii kerületben négy jelölt volt és a kisiparosok jelöltje, Samoil Alexandru nyerte el a többséget. A cluj-i kerületben a munkások jelöltje Jumanca Iosif nagy többséggel győzött. Erdélyes volt a galati kerület választása, ahol két volt munkügyi miniszter, Chirculescu és D. R. Ioaniteșcu állottak szemben egymással és az utóbbi győzött, végül a jasi kerületben Haroveanu Alfons lett szenátor.

A kisiparosságnak tehát megvan a szenátusban is a maga parlamenti képviselője Samoil Ale-

xandru bádogosmester személyében, aki bizonyára a legjobban ismeri az iparosság bajait és kívánságait. Nemcsak azért, mert maga is kisiparos, hanem azért is, mert már több mint tíz éve vezetője a Kisiparosok Szövetségének. Ezt a szövetséget ő maga szervezte, ő tartotta fenn és ő látta el újsággal. Ő alakította és vezette Bucarestiben a kisiparosok bankját is. Samoil Alexandru tehát mindent megért, amit a kisiparosság érdekében megtenni lehetett.

Járt deputációba a miniszterekhez, rendezett kongresszusokat, amelyek összes feltevéseit ő szorgoskodta és ő is elnökölt ezeken a kongresszusokon, üdvözölve a minisztereket és a hatósági kiküldötteket. A bankettnek is ő volt a rendezője, szónoka és a kongresszusok után ő vitte kirándulásokra az iparosokat.

Aradon először 1922-ben járt Samoil Alexandru. Akkor tartottak a régi királyságbeli kisiparosok először kongresszust Sibiuban és onnan Aradon, Timișoarán, Reșițán keresztül utaztak haza. Azóta többször is volt Aradon Samoil. Legutóbb a tavaly, Ioaniteșcu munkügyi miniszterrel, amikor a munkakamarák érdekében kellett hangulatot csinálnia a kisiparosok között.

A munkakamarák megalakultak, és most már szenátorokat is választottak és Samoil Alexandru mint a bucarestii munkakamara megválasztott szenátora kerül be a parlamentbe. Elérte, amit kisiparos előtte még soha el nem ért és becsületes munka, kitartás és felkesztés után, amelyben sok megaláztatásnak, sok szenvedélyes támadásnak volt részese még saját iparostársai részéről is. Nem tudták megbocsátani neki, hogy egy fejtel kimagasiik közülök.

Sohasem fogom elfelejteni azt a jelenetet, amikor az 1924 évi bucarestii kisiparos kongresszuson Trancu Iași munkügyi miniszter a kongresszus színe előtt oly módon leckéztette meg, hogy súlyosabb sértéssel talán alig illetek valakit s még azt sem engedte meg, hogy igazolja magát. Samoil akkor lehajtott fővel hagyta el a kongresszust.

Aki ilyen hosszú időn keresztül tudott iparos társaiért fáradságot nem ismerve küzdeni, méltó módon fogja betölteni azt a helyet, amelyre hivatott volt. Midőn megválasztása alkalmából üdvözöljük, azt kívánjuk neki, hogy ne legyen okunk benne csalatkozni. Mert ha nem csalatkozunk benne, akkor jó munkát fog végezni Samoil Alexandru szenátor ur.

Bűnperek sorozatával kezdte meg működését a dévai Munkakamara.

Az alig hat hónappal ezelőtt megalakult dévai munkakamara, melynek Hunad és Alb megyékre terjed ki a hatásköre, nem a legzűrtkezőbb körülmények között kezdte meg működését. Azal kezdődik és a működés, hogy a dévai törvényesek a kamara igazgatótanácsának két tagját és egyik főtitkárját két, illetve három hónapi elzárásra ítélte, mert a tanács tagok meg hagyták vesztegetni magukat a tisztviselői kinevezéseknél.

Most a munkügyi minisztériumnak egyik kiküldöttje jelent meg váratlanul a munkakamara-nál és rovancsolást végzett. Ugy látzik, hogy nem a szokásos időnkénti számviteli felülvizsgáltról lehetett szó, mert a minisztérium kiküldött előbb felkereste Possonyi vármegyei számvizsgálót és vele együtt jelent meg a kamara-nál a revízió megejtésére.

A vizsgálat megejtése után a revizor visszautazott Bucarestbe. A vizsgálatról különös hírek szivárogtak ki, amelyek szerint a rovancsolásnál kifogás alá estek egyes kiadási tételek, amelyekhez nem voltak számlák csatolva. Egyes számlák pedig nem voltak kellőleg felelősséggel aláírva, valamint, hogy az utazásnál felmerült kiadási tételek elszámolásához nem lettek csatolva a vacuti jegyek.

KNEFFEL

in és szénüzlete

Bul. Regele Ferdinand 1. 27.

Vasenydrakon házhoz szállít 2 éves szaraz tűzifát, szalon darabos hősziget, szalon díó kősz, hiányos minőségű, tejás brikt, szaraz vasaló lászón.

H I R E K

AZ IPAROS

Megjelenik minden csütörtökön

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lej, félévre 500 lej. Iparosoknak egész évre 300 lej, félévre 150 lej, negyedévre 75 lej.

Hirdetés négyzetcentiméterenként 4 lej. Éves kötéseknek árengedmény.

Redactia si administratia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und Administration Arad. Caminul Industriilor-Iparos Otthon.

==

Kritizálni könnyű...

Egyik kis állam miniszterelnöke élesen dílt foglalt azok ellen, akik mindig csak kritizálnak. A kritika kényelmes, — mondotta, — mert nem jelent sem munkát, sem pedig cselekedetet. Nekem nem imponálnak a létező okos emberek, hanem azok, akik a téglát hordják és felépítik a házat, nem pedig azok, akik a felépített házat kritizálják. Az egész nemzetnek át kell alakulnia. Ne keressük mindig másban a hibát, hanem szálljunk önmagunkba.

A fenti érdekes megjegyzés a sokáig iparos mozgalom bő-kritikájú ellenzékeire is igen találó. Nem mindig, mert néha az okos kritika is lehet alkotó hatású, de igen gyakran, sőt legtöbbször az volna ajánlatos, hogy ha a kritikusok is a téglahordozók közé állanak.

==

A cégek ellenőrzése. A Kereskedelmi és Iparkamara tudvalevőleg Niculescu városi főellenőr útján ellenőriztette, hogy az összes aradi cégek eleget tettek-e a törvény szerinti bejegyzési kötelezettségüknek. Az ellenőrzés alkalmával számos helyen megállapítást nyert, hogy igen sokan nem jelentették be a cégnevatainál az előfordult változásokat (üzleti átköltözés, stb.) Mint-hogy a törvény szerint az ilyen változások bejelentésének elmulasztása súlyos bírságot von maga után, a Kamara ezután hívja fel az összes érdekelteket, hogy haladéktalanul tegyenek eleget bejelentési kötelezettségüknek. Azok pedig, akiknél az ellenőrzés alkalmával szabálytalanságot találtak, személyesen jelentkezzenek a Kamara-nál és ne közvetítő útján, minthogy a cégnevatal mindenkinek rendelkezésére áll a szükséges felvilágosítások és utbaigazítások megadása végett.

Kontárok megbüntetése. A giriai ipartestület feljelentésére az ottani főszolgabíróság több kontár-iparost, akik iparigazolvány nélkül vállaltak munkát, fejenként 1500 lej pénzbírságra ítélte. Az érdekeltek felebbvételére folytán a giriai főszolgabíróság tegnap ismét tárgyalta ezeknek a kontároknak az ügyét és a tárgyaláson az aradi Kamara kiküldöttje is részt vett. A kirótt bírságok legnagyobb részét a főszolgabírói ítélet érvényben hagyta, ami remélhetőleg véget fog vetni az eddigi állapotoknak. Az utóbbi időben ugyanis nagyon elterjedtek a kontár-iparosok, akik iparigazolvány nélkül dolgoztak és adót nem fizetvén, még nem engedett versenyt okostak a tisztességes iparosoknak.

Megyénként egy szesz-eladási engedélyt ad ki a monopol

A nagy verseny következtében egyes helyeken 5 lejért mérték ki a szeszt. Kiírják a pályázatot.

Bucuresti, január 8. A pénzügyminisztérium szeszjövédéki osztálya fontos reformot vezet be a szesz-eladás terén. Eddig a minisztérium pályázat útján adta ki a nagybani elárusítás jogát és megyénként több eladási engedélyt is kiadott, a forgalom növelése érdekében pedig jutalék-engedményt adott az elárusítóknak olyanformán, hogy minél több szeszt adott el az engrossista, annál magasabb jutalékot kapott a monopoliumtól. A prémiumokért való hajszának azonban az lett a következménye, hogy a nagybani elárusítók veszedelmesen alálicitálták az árakat és megtörtént az is, hogy egy olyan megyében ahol három engrossistának volt koncessziója, literenként 5 lejért árultották a szeszt, mert az olcsó ár mellett

eladott nagy kvantum után olyan magas prémiumot kaptak az eladók, hogy még az öt lejért árult szeszt sem fizették rá. A három zegzálból azonban végül is kartell kötött egymással, ekkor meg olyan magasan tartották az árakat, hogy a szeszfogyasztás csökkent le, aminek aztán az államkincstár látta a kárát. Ezeken a tapasztalatokon okulva, a szeszjövédék igazgatósága elhatározta, hogy ezután megyénként csak egy elárusítási engedélyt ad ki, mégpedig többé nem a prémios rendszer alapján, hanem a pályázatot a forgalombahozandó mennyiségre írja ki, az elárusítási engedélyt tehát az a pályázó kapja meg, amely a legtöbb szesz eladására vállalkozik.

Felbomlott a fémlemez- és az ólomcső-kartell: Bucurestiből jelentik: A hazai fémlemez- és ólomcsőgyárak a Banca de Control egiese alatt kartellt alakítottak, amely tegnap felbomlott. Az ország egyik legjelentősebb gyára: a Zimmer-féle, bejelentette, hogy kilép a kartellből, mert az nem tudta az országban működő valamennyi szakmabeli gyárat beszervezni és a kartellen kívül állók erős ár-konkurrenciát folytatnak, aminek következménye az lett, hogy a kartellben lévő gyárak termelése erősen csökkent.

FOLD és PENZ. Bársony Kornél és Kelly István szerkesztésében „Fold és Pénz” címen nagy és megérdemelt érdeklődésre számot tartó folyóirat első száma jelent meg Aradon, a múlt hó 25-én. A kitűnően megszerkesztett organum Henry Georgenak, a nagy közgazdásznak elvei alapján a telekértékdó bevezetése és az aranytól függetlenített pénzrendszer életbe léptetése elvének harcos szócsöve. Olvasóink figyelmébe ajánljuk a folyóiratot, amelynek áttanulmányozása szob és igazságosabb világ utópiáját varázsolja elénk. A telekértékdó gondolatának Aradon számos híve van, így az új folyóirat nagyszámú olvasóra és követőre fog találni Aradon.

A RADNAI KEZMŰIPAROSOK SIKERÜLT ESTÉLYE. Vasárnap délután a Székely-féle vendéglőben a kisiparosok és kézművesek radnai fiókja nagyszabású műsoros estélyt rendezett. A műsor első száma román tánc volt, amelyet Tauber Irén és Margit adtak elő nagy ügyességgel. A szerelem bolondja című vígjátékban Knizse Jenőné, Matyi Nándor, Iszpász József, Tauber Irén és Margit, Benedek István és Vadady Károly szerepeltek sikerrel. A tengeri manó című egyfelvonásosban a főnti szereplőkön kívül még játszottak Schulek Vencel, Nepp Lajos, kik mind sok tapsot arattak. A műsor utolsó száma táncok voltak, melyet Dehelean Boriska és Iszpász József adtak elő finoman. A rendezés munkájában a radnai fiókja tagjai kivették a részét.

BÜNTETÉS A HATKALÉLOS ADÓADÓ UTÁN. Ismeretes, hogy a pénzügyminisztérium múlt év december 31-ig adott haladékot a hátralékos autótulajdonosoknak, adójuk kiegyenlítésére. Ez a terminus lejárt és az autósztály ma megkezdte a kinem egyenlített adókról szóló kihágási jegyzőkönyvek felvételét. Aradon összesen harminc kihágási jegyzőkönyvet vettek fel az ellenőrök, amelyeket a napokban a minisztériumba küldenek jóváhagyás végett. A pénzügyigazgatóság felhívja az érdekelteket, hogy tartózkodjanak minél előbb egyenlítetté ki, mert ellen esetben az adók kétszeresét fogják büntetésként megfizetni.

Haldeklík a Székelyföld kisipara

A hajdan virágzó és 50 esztendőse multu mercurea ciuci ipartestület 1923-ban 720 tagot számlált, akik mindannyian készséggel teljesítették testületükkel szembeni kötelezettségeiket. 1933. decemberében 350 tagot tartott nyilván a testület és azoknak is tulnyomó része anynyira válságos anyagi helyzetbe jutott, hogy tagsági díjait sem tudja fizetni. Hogy hova jut az egyik legtekintélyesebb multu ipartestület, ha ez így tart, könnyű kitalálni.

Die Gratis-Fachkurse der Handels- und Gewerkekammer von Timisoara

Timisoara. Der Handelskammer von Timisoara veranstaltet Fachkurse, die den breitesten Schichten der Unternehmer und Angestellten, unentgeltlich zugänglich sind. Die Anmeldungen zu diesen Kursen werden schon jetzt beim Sekretariat der Handelsk. entgegen genommen, die Kurse beginnen am 22. ds. 8 Uhr abends und werden täglich (Samstag und Sonntag ausgenommen) von 8 bis 10 Uhr abends abgehalten. Für die Kurse wurde folgendes Programm festgesetzt.

Jeden Montag, Mittwoch, und Freitag wird von 8 bis 9 Uhr abends Nikolaus Jucu, Professor des deutschen Staatszyzeums die rumänische Sprache unterrichten. Da Professor Jucu auch die deutsche und ungarische Sprache gut beherrscht, werden die nötigen Erklärungen auch in diesen Sprachen der Minoritäten vorgetragen. Für die verbleibenden sieben Stunden der Woche ist ein reichhaltiger Vortragszyklus vorgesehen, der auch unsere gewiegtsten Praktiker zur Teilnahme oder mindestens zum öfteren Besuch dieser Kurse anregen dürfte. Der agile Generalsekretär Grigore Jon, dessen Fachwissen und Konzeption in der Veranstaltung und Zusammenstellung des Programmes zum Ausdruck kommt, wird selbst über die aktuellsten Erscheinungen der Betriebswirtschaft, über die Systeme Taylor, Bedeaux u. über Psychotechnik als Rationalisierungsmittel Vorträge halten.

Weitere Vorträge halten Dr. Latiu, Professor am Polytechnikum, über die Bodenschätze des Landes im Dienste der rumänischen Industrie, ferner der bekannte Wiener Organisationsberater Dr. Heinrich Herches über Planwirtschaft und ihre buchhalterische Behandlung, über Lohnsysteme und ihre wirtschaftliche Bedeutung, über die Grundzüge der Betriebsanalyse als Mittel zur Erkenntnis von Gesetzmäßigkeiten im Betriebsleben, schliesslich über Fliesrechnung, Kalkulation, betriebsbuchhalterische Rechnung der Massenfaktifikation. Der Sekretär des Kaufmännischen Vereines Karl Endre-Engel wird über Steuer- und Buchhaltung vortragen.

Die Vorträge werden im Kammerpalais in den Räumlichkeiten der Textilfachkurse abgehalten und sich allen Anzeichen nach des lebhaftesten Zuspuches erfreuen. Diese Fachkurse sind als Auftakt zu einer freien Wirtschaftsuniversität gedacht, die auch den Führern unserer Wirtschaft Gelegenheit bieten soll, in öfteren Aussprachen und Diskussionen zu den aktuellen Fragen der Wirtschaft Stellung zu nehmen. Generalsekretär Grigore Jon ist mit der grössten Rührigkeit am Werke, dem geistigen Leben der wirtschaftlichen Faktoren immer neuere Impulse zu geben und wir hoffen, dass wir dank dieser Initiative, uns bald einer Reihe solcher Vorträge erfreuen werden, die die Bestrebungen und Methoden unserer Wirtschaft den breitesten Kreisen vermitteln.

==X==

FEBRUÁR

3

ARADI
IPAROSBÁL

Megtudjuk végre, hogyan állunk az új házak adómentességével

A pénzügyminiszter megszüntette az eddigi jogbizonytalanságot.

Az ajtonnan épült házak adómentességére vonatkozó törvény annyi átalakuláson ment keresztül, hogy a pénzügyi hatóságok sem voltak tisztában a törvény alkalmazásával. Ezt a bizonytalanságot szüntette meg most a pénzügyminiszterium rendelete, mely szerint minden új épület tehát még az ipari célokra használt épületek is, 10 évig adómentesek. Ezt az adómentességet a rendes évi adófizetés alkalmával a bizottság állapítja meg, — ha az adózó idejében bejelentette erre vonatkozó deklarációját.

Az 1921-től 1933 januárjáig készült épületek, valamint azok, amelyeket 1932-ben kezdtek építeni, de csak 1933-ban voltak lakhatók, a 10 éves adómentességen kívül öt esztendőig 75 százalékos és újabb öt esztendőig 50 százalékos adókedvezményben részesülnek. Ezek a háztulajdonosok azonban szintén adóvallomást tartoznak benyújtani és az adókövető bizottság mentesíti őket az adó alól.

A pénzügyigazgatóságon külön adókönyvet fektetnek fel ezekről az épületekről. Az adókedvezményt senki sem élvezheti, ha azt az adókövető bizottságok nem ismerik el. Abban az esetben, ha az adózó nem adna be adóvallomást, akkor amikor lelelt a kedvezmény 10 esztendője és az előző kategóriából átmegy a 75 százalékos kedvezményt élvező második kategóriába, a bizottság nem állapítja meg a kedvezményt. Eppen ezért mindenkinek érdeke, hogy vallomását idejében benyújtsa.

Jobb, ha megmaradnak az iparkamarai cégjegyző hivatalok

Több napilap szerint a törvényelőkészítő bizottság vissza akarja vonni az új cégjegyzési törvényt és a régi állapotot szeretné visszaállítani. Ez ellen a terv ellen a vezető gazdasági körök tiltakoznak, mert az iparkamarák amerikai mintára készült cégjegyzési rendszere jobb és világosabb, mint a törvényszerű cégjegyzés volt. Ezek a tényezők azt kívánják, hogy a kisebb cégek ne legyenek ugyan bejegyzésre kötelezettek, de a nagyobb cégeket továbbra is a kamara tartsa nyilván.

SÜTŐIPAROSOK NAGYSZABASU ESTE. Vasárnap este az aradi Sütőiparosok Szindikátusa az Iparos Otthonban nagy táncmulatságot rendez. Azok a derék emberek, akik farszói éjszakákon dolgoznak a forró kemence mellett, hogy reggel mindenki megkaphassa a minden napi kenyeret, csütörtök a hét egyik napjára otthagyják a műhelyt. Feketébe öltöznek, mulatságot rendeznek, szórakoznak ők is, úgy, mint mások, akiket elhívásuk nem köt tilten-nyáron, hőségben és fagyban a kemencéhez. A pékből élveznek ők is, mint a szezon legsikeresebb mulatsága ismeretes. A kenyér és a ropogós sütemény mesterei a bárendezésben is mestereknek bizonyultak. Ott lettek, vidámságot, derűt varázsolnak a táncterembe és a milyen figyelmesek a pékbizetben, ugyan olyan figyelmesek, mint rendezők is, hiszen itt is csak a közönséget kell kiszolgálni. A január 14-iki pékből iránt nemcsak az iparosság között, hanem a közönség körében is nagy az érdeklődés, ami érthető, mert mindenkinek az emlékeztetőben él még a tavalyi és azelőtti nagyszerű sütő-estély. Lesz szépségverseny, táncverseny, rengeteg kedves trükk, ami egy ilyen forró bál éjszakát széppé tud varázsolni. És mint külön érdekesség, éjjelkor mindenkinek a kemencéből frissen kikerült meleg sütemény szolgál fel, ami szintén sok embert fog lecsábítani. Természetesen ezenkívül gondoskodtak finom ételekről és jó italokról, úgy, hogy aki elmegy a sütőiparosok táncos teájátjére jól fog szórakozni. A meghívókat már szétküldték, aki esetleg tévedésből nem kapott, az jelentse be igényét a Sütőiparosok Szindikátusának.

Miért nem vezethető be a nyolc órás munkaidő a vendégiparban?

A temesvári vendéglős ipartársulat szakvéleménye a genfi nemzetközi fórum elé kerül. „A vendégipari munkás keresete attól függ, mennyi ideig tartózkodik az üzemben”. A munkástörvény 8 órás munkaideje nem vonatkozik a vendégipari munkásokra.

A nemzetközi munkaügyi tanács 14-ik ülésén, 1930. június 10—28-án tanácskozott legutóbb a munkaidő tartama felett, amelyet a szállodákban, vendéglőkben és kávéházakban, valamint a hasonló természetű nyilvános helyeken dolgozó munkások érdekében kívánt szabályozni. A Genfben megtartott nemzetközi munkástanácsi ülésen 1930. június 28-án hosszas és beható tárgyalás után az alábbi határozatot hozták:

A nemzetközi munkástanács elfogadva azon javaslatokat, amelyek a tanácsülésen elhangzottak, ezeket a nemzetközi hivatalos munkásszervek elbírálása alá bocsátja és hivatkozással a versaillesi békeszerződés idevonatkozó részeire, valamint a többi békeszerződés hasonló intézkedéseire, az egységes munkás-foglalkoztatás egyöntetű szabályozását óhajtva, mivel a vendéglőkre, szállodákra, kávéházakra és hasonló üzemekre megállapodás ezidőszáig nem volt létesíthető, a tanács javasolja:

Kerestessenek meg Európa valamennyi államainak munkaügyi miniszteriumai, hogy beható tanulmányozás, valamint szakszerveiknek véleményei, ugyancsak a munkásság és munkaadók testületeinek meghallgatása után tegyenek a nemzetközi munkástanácsnak indokolt véleményt. A munkástanács közigazgatási irodája összegyűjtve a beérkező országos véleményeket, azokat kelendő összehasonlítás után egybefoglalva és szakszerűen kidolgozva, indokolt jelentés formájában a legközelebb, 1934. év tavaszán megtartandó nemzetközi munkaügyi tanácsülésen mutassa be.

A nemzetközi munkaügyi tanács ezen határozatának közlése mellett felhívást kaptak 1930. december havában az összes munkaügyi felügyelőségek, akik viszont véleményadásra szólították fel a vendéglős ipartársulatokat és a vendégipari munkásszindikátusokat is. A timisoarai vendéglős ipartársulat a kerületi munkaügyi felügyelőhöz átja az alábbiakban adta meg véleményét:

„Nagybecsű megkeresésével megküldött a Conferinta Internationala Muncinac 1930. június 10—28. napjain tartott ülésén felvett jegyzőkönyvi kivonatát beható tárgyalás alá vettük és arra nézve az alábbi véleményünket van szerencsénk közölni:

A vendégiparban, tehát vendéglők, penziók, kávéházak és szállodákban alkalmazott munkások munkaidejének megállapítása, illetve a szokásos 8 órás munkaidő bevezetése teljesen illuzórius volna. A 8 órás munkaidő a romániai viszonyok figyelembe vétele mellett elsősorban a munkásokra nézve volna káros, mert itt a vendégipari munkás keresete attól függ, hogy mennyi ideig tartózkodik az üzemben.

Ugyanis nálunk a vendégipari munkás fix fizetése nagyon kevés és fő jövedelmét a vendég részéről remélt borrávalon kívül a bruttó bevétel 10 százaléka képezi.

Ha most a 8 órás munkaidő bevezetnék, úgy minden vendégipari üzemben több munkást kellene alkalmazni, hogy a munkás-felváltások pontosan eszközölhetők legyenek. Ezáltal a munkások a 10 százalékos részesedésnél megrovidulnának, de kevesebb jövedelmük lenne az üzemben való rövidebb tartózkodás folytán is.

A munkaadókra annyiban volna hátrányos ez, hogy több alkalmazottat kellene tartaniok, ami a fizetésben nem okozna ugyan nagyobb eltérést, de a betegsegélyző járulékok és egyéb illetékekben jelentős összegű megterhelést jelentene.

A mai nehéz gazdasági viszonyok között is mindig úgy volt, hogy a vendégipari munkást a késő éjjeli órákban szinte erővel kellett a munkahelyről a munkaadónak eltávolítani, mert a munkás éppen ekkor remélt a már jó hangulatban levő vendéglőtől jövedelmet; viszont a munkaadó érdeke, hogy a munkás kellő időben térjen nyugovóra, hogy másnap frissen és pihentén léphessen ismét szolgálatba.

Egyébként a vendégipari munkásnak hetenként egyszer 24 órás pihenő napja is van. A délelőtti időben a legtöbb üzemben munka nincs,

a munkás inkább csak délelőtt van igénybe véve.

A magunk részéről tehát kifejezetten ragaszkodunk a most fennálló rendszerhez, amely úgy a munkaadó, mint a munkás szempontjából a legmegfelelőbb, mert tisztán a munkástól függ munkaidejének megszabása és felhagyhalása.

A minden országból beérkező tanulmányok és szakvélemények sokaságából fogja a nemzetközi munkástanács irodája összeállítani a szabályzatot, amely a vendéglőkben, szállodákban és kávéházakban, valamint a hasonló természetű üzemekben foglalkozó munkások munkaidejére vonatkozik.

A timisoarai munkakamara azonban ettől függetlenül már most szereplő a kerületében levő és előbb említett üzemek munkásainak munkaidejét biztosítani és ezért 1736—1933. számú felhívást intézett a timisoarai Vendéglős Ipartársulathoz, amelyben utasította, hogy a vendéglői üzemek a munkások munkaidejét a törvény rendelkezései szerint tartsák be. A munkakamara felfogása azonban téves, mert a törvény a vendéglői üzemek munkásaira semmilyen rendelkezést nem tartalmaz, illetve a munkásokra megállapított 8 órás munkaidő csak az ipari munkásokra vonatkozik és így a vendéglői munkásokra ki nem terjeszthető. Így döntött egyébként a munkaügyi miniszter az 1930. évi 39359. számú rendeletével is, amelyben egy konkrét feljelentés alkalmával kijelentette, hogy a munkástörvényben megállapított 8 órás munkaidő a vendégipari munkásokra nem vonatkozik.

Erre való hivatkozással kérte azután a timisoarai vendéglős ipartársulat a munkakamarát, hogy a felhívásában foglalt álláspontját adja fel és legyen türelemmel addig, amíg a nemzetközi munkástanács döntő határozatot nem hoz és amíg ennek alapján a törvényhozás megfelelően nem intézkedik.

Becsky István.

KITÜNTETETT ARADI ÉPÍTÉSZEI TERVEK. Az aradi korzó szépségét már évek óta zongorizálja az impozáns Fischer EHz-palota mellett kiépített palota. Amikor a palotát építették, a kőműves mesternek a kőművesek a kis területet meghagyták eredeti formájában és így történt meg, hogy bekezdve kétemeletes házak közé, ott díszelenedik a korzó és a kis földszintes házacska. Az izraelita hitközség, miután a Fischer EHz-alapítvány kezelője, elhatározta, hogy a földszintes épület helyébe modern, háromemeletes palotát épít, amelyet összehangba hoz a már évek óta fennálló kétemeletes épülettel. A közelmúltban pályázatot írt ki a tervre és öt pályázat érkezett be. A munkákat az alapítvány kezelésébe szakértőkkel bíráltatta felül és az első díjat a „Gélszerű és modern” jelű pályázat nyerte meg, amelynek készítője a Steiner József aradi építészeti iroda, míg a második díjat Rácz Emil kitűnő aradi építésznek ítéltek oda. A Steiner építészeti iroda, amely már sok pályázaton nyert első díjat művészi tervével, ezzel szaporította sikerei számát és amennyiben kivitelre kerül a sz. a korzó szépségét bizonyára emelni fogja a Steiner-iroda által tervezett impozáns háromemeletes palota.

Ajánljuk versenyen felülálló géphajtó és tömítő-köteleinket,

malom- és transport hevedereinket. Kókusz-szőnyeg, lábtörő, grádli, butorazóvet, plüss, girik, butorugó, mindentele kárpitoskellekek. Zsák, zsinag, kötél, ponyva, iömlő, kender, len, és juta gyártmányok.

Schönberger és Grünstein R. T.

Arad ul. Neuman ház

MIERT NEVEZIK A SZABÓT KECSKÉNEK?

Egy szépirodalmi lapban (1872. évfolyam) az alábbi kedves magyarázat szerepel:

„Ennek történelmi oka van, még pedig olyan, mellyel vitézi emlék áll kapcsolatban. A török világban ugyanis Komárom már azon a ponton állt, hogy élelem és védszer hiánya folytán megadja magát a töröknek. Ekkor egy kis, vézna szabó belebújt egy kecskebőrbe és kiment „legeleszni” a várbástya melletti gyepre. Amikor a törökök megpillantották a „legelesző” kecskét, megütődtek rajta. „Hiszen ha még ilyen élő állatoknak vannak, nem igen lehetnek szorult helyzetben!” — gondolták s az ostromló vezér bosszusan elvonult a vár alól.”

Semmi okuk sincsen tehát haragudni a szabóknak, hogy ha haragosaik „kecské”-nek csufolják őket, sőt inkább büszkének lehetnek gunynevükre.

==

EGY MAGYAR LAKATOS SZÁMLAJA 1835-BŐL.

Kedves furcsasággal bizonyítja a magyar kisipari kultúra német örökségeit egy becsületes magyar lakatos mester 1835-ben kiállított alább közzét szánlaja:

	Conto	fr.	kr.
1. Egy ajtót szegsztem Nitnógnival	—	15	
2. detto új Sanért csináltam	1.	—	
3. Két erős Ollengarbot csináltam			
Klablival és Nitnógnival	1.30		
4. Egy ajtóra új riglit csináltam	—	30	
5. A malomba új Trukelt	1.15		
6. Gangon lévő Káter-ajtót reparáltam	—	15	
7. Speizban a stelázsihoz két pongaisznikot csináltam	1.10		
8. A Kályha-ajtót reparáltam, mitedlit csináltam és a Kályhábá iberlegaisznit	2.	—	
9. Vas-kályhát reparáltam, és a Rohr-órat össze csináltam	1.	—	
10. Ablak fligit vasaltam	1.30		

Summa 10.25
B . . . s

(Regelő 1835 évf. 127. lap.)

==

Jótekonysági egyesületek

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja Igazgatósága tudomásul adja, hogy további intézkedésig tagjai sorába felvesz egészséges egyéneket a „B” csoport kiegészítésére Arad és környékéről. Jelentkezés a csoport irodájában, Iparos Otthon épület, Str. Braianu 18. földszint.

Fel szólítjuk úgy az „A”, mint a „B” csoport azon tagjait, kiknél lakásváltozás történt, hogy új címüket a további pontos pénzbeszedés végett irodánkban saját érdekében jelentse be.

Az igazgatóság értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14 és 15-ik §-a értelmében a tagsági joguk automaticamente megszűnik, azaz ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

Közzöljük, hogy az „A” csoportban 741 Balogh Bálint és a „B” csoportban 732 Gulácsi Andrásné, 733 Kresztics János, 734 Szél Pál Gáspár elhunyt tagjaink után esedékes a fizetés.

Butorgyárak Butoriparosok Asztalosok

tapasztalták, hogy
legjobb
leggazdaságosabb
legbiztosabb
a szódaival oldható

„FORTE” HIDEGENYV

Aradon kapható:

Barlos Miksa furnirüzlet
Steinitzer N. festékkereskedés

A Téglaipari Rt. 1000 lejes adománya a munkanélküli kézműveseknek és acsoknak

Kaptuk a következő levelet: „Az Iparos” tekintetes Szerkesztőségének Aradon.

Csak b. lapjuk útján értesültünk, hogy az aradi iparosok a munkanélküli közműves és ács-munkások családtagjai részére gyűjtést rendeztek. Mi a magunk részéről is kötelességünknek tartjuk ezen gyűjtéshez hozzájárulni, miért is arra kérjük Szerkesztő Urat, hogy a mellékelt 1000 — egyezer lejt — az illetékes helyre eljuttatni sziveskedjék. Magunkat ajánljuk, teljes tisztelettel Cárámidárie S. A. Arad, Strada Tudor Vladimirescu 12. Pollák Sándor. — Az összeget illetékes helyre juttatjuk és ezután tolmácsoljuk a nyomorgól hálás köszönetét.

aranyoz
ezüstöz
nikkelez
bronzal
rézzel
norganyal
óval

galvanizál
elektromos uton

megbízható
szakszertű
olcsó

Köszeghy Sándor Fia
Arad,
Bul. Reg. Ferdinand 63 - 65.
Dengi-ház.

— Decemberben emelkedett a drágaság —
élelmiszerekben. Az „Argus” indexszámai december hónapról élelmiszerekben mutatnak némi emelkedést, ruházati cikkekben viszont olcsóbbodás állt be. A múlt év novemberében az élelmiszerek index-száma 3721 volt s ez azt jelentette, hogy a háztartási szükségletek ára harminchétszer volt drágább novemberben, mint a békeév utolsó hónapjában. Decemberben az indexszám felemelkedett 3752-re. A ruházati cikkek ára leszállt 3626-ról 3617-re, a megélhetés átlagos indexe pedig — az élelmiszerek drágulása folytán — 3406-ról 3417-re felemelkedett.

A tél már nem hoz gondot,

évi ruháimat

Hoszpodár-hoz küldöm

attestem, vegyileg tisztítani.
Arad, Strada Siroiescu 13.
és Strada Eminescu 3

— Felbomlott a fémlemez- és az ólomcső-kartell: Bucurestiből jelentik: A hazai fémlemez- és ólomcsőgyárak a Banca de Control égisze alatt kartell alakítottak, amely tegnap felbomlott. Az ország egyik legjelentősebb gyára: a Zimmer-féle, bejelentette, hogy kilép a kartellból, mert az nem tudta az országban működő valamennyi szakmabeli gyárat beszervezni és a kartellen kívül állók erős ár-konkurrenciát folytatnak, aminek következménye az lett, hogy a kartellben lévő gyárak termelése erősen csökkent.

— A betegsegélyzőbányákat dohánytőzében is lehet kapni Timisoarán. A timisoarai iparosok már régebben kifogásolták, hogy a betegsegélyzőbányákat csak a betegsegélyző pénztárnál lehet kapni, ami sokszor nagy idővesztéssel járt. A betegsegélyző pénztár igazgatósága eleget tett az iparosok kérelmének és elhatározta, hogy betegsegélyzőbányákat minden városrészben egy-egy trafikban is árusítani fogják.

Nagy az aránytalanság a mezőgazdasági és ipari cikkek áresésében

Általánosan ismert tény, hogy az az arány, amelyet a békebeli viszonyok teremtek meg a mezőgazdasági és az ipari cikkek árai között, a háborús eltérések következtében végkép felborult. Az egyensúlyt helyreállítani annál nehezebb, mert míg a mezőgazdasági termények árai rohamosan sünyednek, addig az ipari készítmények áresése jóval mérsékeltebb.

A romániai Kereskedelmi és Iparkamarák központjának kimutatása szerint nálunk 1920 óta a mezőgazdasági és ipari cikkek árai a következőképpen alakultak (az 1919-es árakat 100-nak véve):

	gabonaárak	ipari index	iparcikkek
1929	100	100	100
1930	56.05	92	94
1931	40.69	69	80
1932	44.90	61	74

Ez a statisztika azt mutatja, hogy amíg a négy utóbbi esztendő alatt a gabonaneműek ára 55%-kal esett, addig az iparcikkeké általában csak 39%-kal szállt le, sőt azok az iparcikkek, amelyekre a mezőgazdaság folytatásához szükség van, pláne csak 26%-kal. Románia mezőgazdasági kivitelben élő ország lévén, igen súlyosan érzé az áreséseket, mert külföldről beszerzendő iparcikkeknel az eltérés még nagyobb. Erre vonatkozólag az alábbi adatok adnak képet:

	egy tonna	kivitt árú	behozott árú
1929	4.093	26.885	
1930	3.096	28.589	
1931	2.197	28.114	
1932	1.838	26.691	
1933 (6 óra)	1.600	28.400	

A fenti táblázatból kitűnik, hogy míg 1929-ben hatszor magasabb volt ugyanazon mennyiségű importált árú értéke, mint a kivitt román árúé, az idén egy bizonyos súlyú külföldi árúért 18-szor annyi súlyú román árú kell kivinni.

Színházi és esélyi ruhákat

fest és tisztít

KNAPP

Strada Episcopul Radu 10.
Főki: Strada Bratianu 11.

— Ujra megnyitják a timisoara-erzsébet-városi tanoncotthont. Az új timisoarai városi ideiglenes bizottság azzal a tervvel foglalkozik, hogy a feloszlatott Dózsa uccai tanoncotthont újból megnyitja.

Aradi iparosok találkozóhelye:

FRIED FERENC
vendéglője, az aradi
Iparos Otthonban.

Legszebben mos, vasal, fényez

BUTTINGER TERÉZ
gőzmosódája

Arad, Strada Consistorialu 35.
In curtea. Az udvarban